

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ПОДАТОК НА МАЙНО В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ, РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ДИСКЛЕЙМЕР: Ця публікація стала можливою завдяки Агентству США з міжнародного розвитку (USAID) та щирій підтримці американського народу через Проєкт USAID «Підвищення ефективності роботи і підзвітності органів місцевого самоврядування» («ГОВЕРЛА»)

ЗМІСТ

ВСТУП 3

1. ПОДАТОК НА МАЙНО: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА, АЛГОРИТМ ОБЧИСЛЕННЯ ТА ПРИКЛАДИ РОЗРАХУНКУ	4
1.1. ОГЛЯД ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА ПІДЗАКОННИХ АКТІВ ЩОДО ОПОДАТКУВАННЯ МАЙНА В УКРАЇНІ.	4
1.2. Інформація щодо сплати майнових податків: види майнових податків та опис їх складових.....	6
1.3. Алгоритм обчислення майнових податків за їх видами в Україні.	9
1.4. Приклади розрахунку податку на майно.	15
2. АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА	19
2.1. Аналіз надходжень податку на майно до бюджетів громад-партнерок Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» в Львівській області за жовтень-червень 2021- 2023 рр.	19
2.2. Аналіз надходжень податку на майно до бюджетів громад-партнерок Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» у Закарпатській області за жовтень-червень 2021-2023 рр.	25
2.3. Аналіз надходжень податку на майно до бюджетів громад-партнерок Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» в Полтавській області в жовтні-червні 2022-2023 рр.	33
2.4. Аналіз надходжень податку на майно до бюджетів громад-партнерок Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» в Житомирській області в жовтні-червні 2022-2023 рр.	39
2.5. Аналіз надходжень податку на майно до бюджетів громад-партнерок Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» в Рівненській області в жовтні-червні 2022-2023 рр.	43
2.6. Аналіз надходжень податку на майно до бюджетів громад-партнерок Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» в Волинській області в жовтні – червні 2022-2023 рр.	48
2.7. Аналіз надходжень податку на майно до бюджетів громад-партнерок Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» в Одеській області в жовтні - червні 2022-2023 рр.	52
3. ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ МАЙНА В УКРАЇНІ	59
ВИСНОВОК	62

ВСТУП

Система оподаткування є важливим інструментом для забезпечення стабільних джерел надходжень до державного та місцевих бюджетів, а також регулювання економічних процесів у країні. Вагому бюджетоформуючу роль у структурі податків, які зараховуються до бюджетів громад, має група майнових податків, що обумовлено їх економічною сутністю. Достатність фінансових ресурсів дає органам місцевого самоврядування можливість виконувати покладені на них функції, а також створювати умови для реалізації регіональних та місцевих програм, стратегій розвитку.

Як свідчать кращі практики, які вже сформували основні принципи організації оподаткування майна найбільш раціональним чином, майнові податки можуть бути результативним джерелом наповнення місцевих бюджетів. У зарубіжних країнах їх питома вага в структурі доходів бюджетів коливається від 30% до 70%. Таким чином, майнові податки є не лише стабільним джерелом надходжень, а й важливим економічним регулятором.

Метою дослідження є виявлення сильних та слабких сторін поточної системи оподаткування майна, аналіз поточного стану, а також встановлення причин щодо зростання/зменшення надходжень. На основі аналізу надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, надходжень плати за землю та транспортного податку у 65 громадах-партнерах Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» запропоновано напрями удосконалення системи оподаткування майна в Україні. Вирішення цих нагальних питань дасть змогу підвищити фіскальну та регулюючу функцію майнових податків у наповненні бюджетів територіальних громад.

У процесі дослідження буде проведено аналіз правових актів, що регулюють оподаткування майна, розглянуті практичні аспекти збору податку на майно в 7 областях, а також надано рекомендації щодо вдосконалення системи оподаткування майна в Україні.

Дослідження податку на майно в Україні є актуальним не лише для податкової системи, але й для соціоекономічного розвитку загалом. Представлені результати цього дослідження сприятимуть зміцненню фінансової стійкості країни, підвищенню прозорості та справедливості оподаткування майна, а також створенню сприятливої інвестиційної клімату та стимулюванню розвитку підприємництва.

1. ПОДАТОК НА МАЙНО: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА, АЛГОРИТМ ОБЧИСЛЕННЯ ТА ПРИКЛАДИ РОЗРАХУНКУ

1.1. ОГЛЯД ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА ПІДЗАКОННИХ АКТІВ ЩОДО ОПОДАТКУВАННЯ МАЙНА В УКРАЇНІ.

Податок на майно – прямиий податок, який стягується з фізичних та юридичних осіб, що володіють об'єктами нерухомого та рухомого майна. Цей податок регулюється [XII розділом Податкового кодексу України](#) (ПКУ) та зараховується до місцевих бюджетів. [Статтею 265 ПКУ](#) передбачено, що податок на майно складається з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; транспортного податку та плати за землю. Платники податку, визначені статтею 266 ПКУ в табл. 1.

Табл. 1.

Платники податку на майно в Україні

Найменування податку	Платники податку
Платники податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які є власниками об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості
Транспортний податок	фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які мають зареєстровані в Україні згідно з чинним законодавством власні легкові автомобілі, що відповідно до підпункту 267.2.1 пункту 267.2 цієї статті є об'єктами оподаткування.
Плати за землю	власники земельних ділянок, земельних часток (паїв) землекористувачі, яким відповідно до закону надані у користування земельні ділянки державної та комунальної власності на правах постійного користування платники орендної плати - землекористувачі (орендарі) земельних ділянок державної та комунальної власності на умовах оренди.

[Статтею 266 ПКУ](#) визначені платники податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, об'єкти оподаткування, база оподаткування, пільги щодо сплати податку, ставки податку, податковий період, порядок обчислення податку, порядок та строки сплати податку. Відповідно до [статті 267 ПКУ](#) визначені платники по транспортному податку, об'єкти оподаткування, база оподаткування, пільги щодо сплати податку, ставки податку, податковий період, порядок обчислення податку, порядок та строки сплати податку. Постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. № 66 затверджена Методика визначення середньоринкової вартості легкових автомобілів, відповідно до якої визначається середньоринкова вартість легкових автомобілів, які є об'єктом оподаткування по транспортному податку.

Статтями 269-271, [273](#), [274](#), [277](#), [281](#)-287 ПКУ визначені [платники податку на землю](#), [об'єкти оподаткування](#), [база оподаткування](#), [пільги щодо сплати податку](#), ставки податку, [податковий період](#), [порядок обчислення податку](#), порядок та [строки сплати податку](#).

[Статтю 288](#) врегульовано питання внесення орендної плати за земельну ділянку державної і комунальної форми власності, а [статтю 289](#) - питання індексації нормативної грошової оцінки земель. Слід відзначити, що питання нормативної грошової оцінки земельних ділянок врегульовані [Законом України “Про оцінку земель” від 11 грудня 2003 року № 1378-IV](#).

Пунктом 24 частини першої [статті 26](#), [статті 59](#) Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» віднесено до повноважень сільських, селищних, міських рад встановлення місцевих податків і зборів. Законом України від 11 квітня 2023 року [№ 3050-IX](#) «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо звільнення від сплати екологічного податку, плати за землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за знищене чи пошкоджене нерухоме майно»:

- щодо податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки:
  - встановлено порядок звільнення від нарахування та сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки за об'єкти житлової та/або нежитлової нерухомості:
    - розташовані на територіях активних бойових дій або на тимчасово окупованих Російською Федерацією територіях України за 2021 та 2022 роки - за об'єкти житлової нерухомості, у тому числі їх частки, що перебувають у власності фізичних осіб та за період з 1 березня 2022 року по 31 грудня 2022 року - за об'єкти житлової нерухомості, у тому числі їх частки, що перебувають у власності юридичних осіб, та за об'єкти нежитлової нерухомості, що перебувають у власності фізичних та/або юридичних осіб,
    - знищені внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України за 2021 рік та наступні податкові (звітні) періоди - за об'єкти житлової та/або нежитлової нерухомості, у тому числі їх частки, які перебувають у власності фізичних осіб, дані про знищення яких внесені до Реєстру майна та за 2022 рік та наступні податкові (звітні) періоди - за об'єкти житлової та/або нежитлової нерухомості, у тому числі їх частки, які перебувають у власності юридичних осіб, дані про знищення яких внесені до Реєстру майна;
    - пошкоджені (як такі, що потребують капітального ремонту, реконструкції чи реставрації внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України);
  - надано право органам місцевого самоврядування:
    - встановлювати ставки податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, в розмірі, меншому за розмір податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, встановлений рішенням відповідного органу місцевого самоврядування для певного типу об'єктів нерухомого майна, що сплачується на відповідній території;
    - звільняти від сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- щодо земельного податку:
  - встановлено що не сплачується земельний податок за земельні ділянки:
    - забруднені вибухонебезпечними предметами;

- непридатні для використання у зв'язку з потенційною загрозою їх забруднення вибухонебезпечними предметами, у випадку прийняття сільськими, селищними, міськими радами, військовими адміністраціями та військово-цивільними адміністраціями рішень про встановлення податкових пільг зі сплати місцевих податків та/або зборів у порядку, визначеному Кодексом;
- встановлені особливості визначення земельного податку за земельні ділянки, що перебувають у консервації, або забруднені вибухонебезпечними предметами, або непридатні для використання у зв'язку з потенційною загрозою їх забруднення вибухонебезпечними предметами. Підставою для ненарахування земельного податку відповідно до підпункту 283.1.2 пункту 283.1 статті 283 ПКУ є дані Державного земельного кадастру.

1.2. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО СПЛАТИ МАЙНОВИХ ПОДАТКІВ: ВИДИ МАЙНОВИХ ПОДАТКІВ ТА ОПИС ЇХ СКЛАДОВИХ

Місцеві ради зобов'язані встановлювати податок на майно (в частині транспортного податку та плати за землю, крім земельного податку на лісові землі). Однак, питання щодо встановлення податку на майно (в частині податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки) та встановлення збору за місця для паркування транспортних засобів знаходиться в компетенції місцевих рад, проте їхні повноваження обмежені ПКУ.

Органи місцевого самоврядування (ОМС) не мають права встановлювати індивідуальні пільгові ставки місцевих податків та зборів для окремих юридичних осіб, ФОП і фізичних осіб або звільняти їх від сплати таких податків та зборів. Однак, підставами для надання податкових пільг можуть бути особливості, які характеризують певну групу платників податків, вид їх діяльності, об'єкт оподаткування або характер та суспільне значення здійснюваних ними витрат. ОМС зобов'язані розробити і затвердити положення про всі податки і збори, які будуть застосовуватися у відповідному бюджетному періоді на відповідній території. Проте, це стосується лише тих податків, порядок справляння яких чітко визначений нормами ПКУ і не може змінюватися ОМС (наприклад, порядок сплати транспортного податку).

У разі якщо платник податків не сплачує узгоджену суму грошового зобов'язання у визначений термін, то законодавством передбачено застосування штрафних (фінансових) санкцій та нарахування пені. Однак, у зв'язку із введенням воєнного стану пеня та штрафи не нараховуються, а нарахована пеня – скасовується (підпункт 129.9.7 пункту 129.9 статті 129 ПКУ, підпункту 69.1 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» ПКУ). Водночас, відповідно до підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» ПКУ на період до припинення або скасування воєнного стану на території України тимчасово внесені зміни до порядку сплати податків:

- не нараховується та не сплачується плата за землю (земельний податок та орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності) за земельні ділянки (земельні частки (паї), що розташовані на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації, а також за земельні ділянки (земельні частки (паї), визначені обласними військовими адміністраціями як засмічені вибухонебезпечними предметами та/або на яких наявні

фортифікаційні споруди (підпункт 69.14 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» БКУ);

- не нараховується та не сплачується податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, що розташовані на територіях активних бойових дій або на тимчасово окупованих Російською Федерацією територіях України (підпункт 69.22 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» БКУ).

Основні особливості справляння кожного з перелічених вище податків та зборів, представлені в табл. 2.

Табл. 2.
Основні елементи податку на майно

Елемент оподаткування	Нерухоме майно відмінне від земельної ділянки	Транспортний податок	Плата за землю
Платники податку	Фізичні та юридичні особи (резиденти і нерезиденти), які є власниками об'єктів нерухомості (ст. 266.1 БКУ)	Фізичні та юридичні особи (резиденти і нерезиденти), які мають зареєстровані в Україні згідно з чинним законодавством власні легкові автомобілі, що відповідно до підпункту 267.2.1 пункту 267.2 БКУ є об'єктами оподаткування	Власники земельних ділянок, земельних часток (паїв): землекористувачі, яким відповідно до закону надані у користування земельні ділянки державної та комунальної власності на правах постійного користування; платники орендної плати - землекористувачі (орендарі) земельних ділянок державної та комунальної власності на умовах оренди
Об'єкт оподаткування	Об'єкти житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі його частка (крім об'єктів наведених у п. 2 ч. 2 ст. 266 ПКУ)	Легкові автомобілі, з року випуску яких минуло не більше п'яти років (включно) та середньоринкова вартість яких становить понад 375 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року	Земельні ділянки, які перебувають у власності або користуванні; земельні частки (паї), які перебувають у власності; земельні ділянки державної та комунальної власності, які перебувають у володінні на праві постійного користування; об'єкти оподаткування орендною платою - земельні ділянки державної та комунальної власності, надані в користування на умовах оренди.
База оподаткування	Загальна площа об'єкта житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі його часток	Легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування відповідно до підпункту 267.2.1 пункту 267.2 БКУ	Нормативна грошова оцінка земельної ділянки з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного відповідно до порядку; площа земельної ділянки, нормативну грошову оцінку якої не проведено.
Ставка податку	Встановлюються органами місцевого самоврядування, але не може	Встановлюється з розрахунку на календарний рік у розмірі 25 000 гривень	Ставка податку встановлюється у розмірі не більше 12 % від їх нормативної грошової оцінки за земельні ділянки, які

Елемент оподаткування	Нерухоме майно відмінне від земельної ділянки	Транспортний податок	Плата за землю
	перевищувати 1,5 % розміру мінімальної заробітної плати (у 2023 році - не більше 100,5 грн.) за 1 м ² бази оподаткування	за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування відповідно до підпункту 267.2.1 пункту 267.2 БКУ. Сплачується за місцем реєстрації об'єктів оподаткування і зараховується до відповідного бюджету згідно з положеннями БКУ	перебувають у постійному користуванні суб'єктів господарювання (крім державної та комунальної форм власності). Якщо проведена НГО: власники земельних часток (паїв) - не < 3 % від НГО; землі загального користування - не < 1 % від НГО; сільськогосподарські угіддя - не > 0,3 % та не < 1 % від НГО; землі лісгосподарського призначення - не < 0,1 % від НГО. Якщо не проведена НГО: власники земельних часток (паїв), розташовані за межами населених пунктів або в межах населених пунктів - не < 5 % від НГО по області; сільськогосподарські угіддя - не > 0,3 % та не < 5 % від НГО по області; землі лісгосподарського призначення - не < 0,1 % від НГО по області
Пільги зі сплати податку	Встановлюють сільські, селищні, міські ради відповідно до статті 266.4 ПКУ	Податковим кодексом не передбачено встановлення пільг та звільнення від сплати транспортного податку.	Встановлюють сільські, селищні, міські ради відповідно до статті 281 та 282 Податкового кодексу України.
Терміни сплати	Фізичними особами — протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення; юридичними особами — авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця, що настає за звітним кварталом, які відображаються в річній податковій декларації	Фізичними особами - протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення; юридичними особами - авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця, що настає за звітним кварталом, які відображаються в річній податковій декларації	Фізичними особами- протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення. Власниками та землекористувачами земельних ділянок - рівними частками щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця.
Податковий період	Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному року	Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному року	Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному року

1.3. АЛГОРИТМ ОБЧИСЛЕННЯ МАЙНОВИХ ПОДАТКІВ ЗА ЇХ ВИДАМИ В УКРАЇНІ.

1.1.1. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

За наявності у власності фізичної особи – платника податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, декількох об'єктів житлової нерухомості різних типів, загальна площа одного з яких перевищує п'ятикратний розмір неоподатковуваної площі (**300 м²** (60 м² x 5) – для квартири; **600 м²** (120 м² x 5) – для будинка), а сумарна загальна площа всіх об'єктів не перевищує п'ятикратний розмір неоподатковуваної площі (900 м² (180 м² x 5)), розрахунок суми податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, здійснюється наступним чином:

1. розраховуємо сумарну загальну площу всіх об'єктів нерухомості;

2. застосовуємо пільгу та визначаємо площу перевищення пільгової:

$$\begin{array}{|c|} \hline \text{Сумарна загальна площа} \\ \hline \text{м}^2 \\ \hline \end{array} \quad - \quad \begin{array}{|c|} \hline \text{180 м}^2 \\ \hline \end{array}$$

2. визначаємо питому вагу по окремому об'єкту:

$$\begin{array}{|c|} \hline \text{Загальна площа окремого} \\ \text{об'єкта} \\ \hline \text{м}^2 \\ \hline \end{array} \quad / \quad \begin{array}{|c|} \hline \text{Сумарна загальна площа} \\ \text{всіх об'єктів} \\ \hline \text{м}^2 \\ \hline \end{array}$$

4. визначаємо суму податку по окремому об'єкту:

$$\begin{array}{|c|} \hline \text{Площа, що перевищує} \\ \text{пільгову площу} \\ \hline \text{м}^2 \\ \hline \end{array} \quad \times \quad \begin{array}{|c|} \hline \text{Ставка податку по об'єкту} \\ \hline \% \\ \hline \end{array}$$

5. розподіляємо суму податку по окремому об'єкту пропорційно до питомої ваги сумарної загальної площі всіх об'єктів нерухомості:

1) для об'єкта, загальна площа якого перевищує п'ятикратний розмір неоподатковуваної площі:

у разі, якщо фізична особа є власником нерухомого майна декількох місяців

$$\text{Сума податку по об'єкту грн.м}^2 \times \text{Питома вага об'єкта} + 25\,000 \text{ грн.}$$

$$\left(\frac{\text{Сума податку по об'єкту грн.} \times \text{Питома вага об'єкта}}{12} + \frac{25\,000 \text{ грн.} \times \text{Кількість місяців володіння об'єктом житлової нерухомості}}{12} \right) \times \text{Кількість місяців володіння об'єктом житлової нерухомості} +$$

2) для інших об'єктів (за умови не перевищення загальної площі або частки такого об'єкта розміру, визначеного п.п. 266.7.1 прим. 1 п. 266.7 ст. 266 ПКУ):

у разі, якщо фізична особа є власником нерухомого майна протягом року

$$\text{Сума податку окремого об'єкта грн. м}^2 \times \text{Питома вага об'єкта}$$

у разі, якщо фізична особа є власником нерухомого майна протягом декількох місяців

$$\frac{\text{Сума податку окремого об'єкта грн.} \times \text{Питома вага об'єкта}}{12} \times \text{Кількість місяців володіння об'єктом житлової нерухомості}$$

Податкове/податкові повідомлення-рішення про сплату суми/сум податку, обчисленого згідно з підпунктом 266.7.1 пункту 266.7 ПКУ, **разом з детальним розрахунком суми/сум податку**, та відповідні платіжні реквізити, зокрема, органів місцевого самоврядування за місцезнаходженням кожного з об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості, **надсилаються** платнику податку контролюючим органом (ДПС) у порядку, визначеному статтею 42 ПКУ, **до 1 липня року**, що настає за базовим податковим (звітним) періодом (роком). Інформацію щодо форми декларації з податку на нерухоме майно у 2023 році та приклад її заповнення висвітлено за [посиланням](#).

1.3.2. Земельний податок та орендна плата за землю

Розрахунок земельного податку здійснюється на основі оцінки вартості земельної ділянки. Якщо така оцінка не проведена, то земельний податок розраховується на основі площі земельної ділянки. Вартість оцінюють за допомогою спеціального коефіцієнта, який враховує зміни в економіці.

Власне, щоб розрахувати суму земельного податку, варто **скористатися спеціальною формулою**:

- 1) для тих, у кого була проведена оціночна вартість землі

$$\text{МПЗ} = \text{НГОд} \times \text{К} \times \text{М/12}$$

- 2) для тих, у кого не проведена оцінка

$$\text{МПЗ} = \text{НГО} \times \text{S} \times \text{К} \times \text{М/12}$$

де, МПЗ – мінімальне податкове зобов'язання,

НГОд - нормативна грошова оцінка відповідної земельної ділянки з урахуванням коефіцієнта індексації;

К - коефіцієнт, який становить 0,05;

М - кількість календарних місяців, протягом яких земельна ділянка перебуває у власності, оренді або на інших умовах;

НГО - нормативна грошова оцінка 1 га ріллі по АРК або по області з урахуванням коефіцієнта індексації;

S - площа земельної ділянки (га)

Затверджена місцевою радою, податкова ставка за земельні ділянки, які пройшли нормативну грошову оцінку, **не перевищує 3 %** їхньої нормативно грошової оцінки (НГО). Ставки податку на земельні ділянки залежать від їхньої категорії.

Точну суму податку на землю фізичні особи можуть розрахувати за допомогою [калькулятора обчислення плати](#) від Державної податкової служби. Розмір орендної плати за Податковим Кодексом України прив'язаний до розміру земельного податку.

Орендна плата за землю 2023 року не може бути меншою за розмір земельного податку за такий вид ділянки. Однак встановлена і верхня межа її **максимального розміру – 12 % НГО земельної ділянки.**

Табл. 3

Ставки податку на земельні ділянки в залежності від їх категорії

МАКСИМАЛЬНИЙ РОЗМІР ЗЕМЕЛЬНОГО ПОДАТКУ (у відсотках нормативно грошової оцінки)			
Вид земель	Місцезнаходження земельної ділянки відносно населеного пункту	Розмір земельного податку (%) для земель, нормативно грошову оцінку яких:	
		проведено	не проведено
Земельні ділянки у постійному користуванні суб'єктів господарювання (крім державної й комунальної власності)	у межах	≤ 12	-
	поза межами		≤ 5*
Земельні ділянки інших користувачів	у межах	≤ 3	-
	поза межами		≤ 5*
Землі загального користування	у межах	≤ 1	-
	поза межами		
Сільськогосподарські угіддя	у межах	0,3-1	-
	поза межами		0,3-5*
Для лісових земель	у межах	≤ 0,1	-
	поза межами		≤ 0,1*

* % НГО одиниці площі ріллі по області

У випадку якщо орендаря обирають за конкурсом, розмір орендної плати може перевищувати 12 % НГО земельної ділянки, щодо якої проводиться конкурс. Слід зазначити, що орендна плата за землю 2023 році для окремих земель не може перевищувати розміру земельного податку. У даному випадку мова йде про пасовища у населених пунктах, які мають статус гірських.

1.3.3. Транспортний податок

Хто є платниками транспортного податку відповідно до чинного законодавства детально представлено на рис. 1.

Діючим законодавством визначено, що кожного року до 1 лютого Мінекономіки, на своєму офіційному веб-сайті розміщує [перелік](#) таких легкових автомобілів станом на 01 січня податкового (звітного) року виходячи з марки, моделі, року випуску, об'єму циліндрів двигуна, типу пального. За вказаним посиланням знаходиться онлайн-калькулятор розрахунку вартості автомобіля для сплати транспортного податку та файл в форматі Excel, який має назву «Перелік легкових автомобілів, які підлягають оподаткуванню транспортним податком у 2023 році».

Ставка податку встановлюється з розрахунку на календарний рік у розмірі 25 000 гривень за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування.

Згідно ст. 267 ПКУ, платниками транспортного податку є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які мають зареєстровані в Україні згідно з чинним законодавством власні легкові автомобілі, які є об'єктами оподаткування

Вік авто:
До 5-ти років від року виготовлення
(у 2023 році – це автомобілі 2019 р. в.)

Ставка податку – 25 000 грн./рік

При оцінюванні враховується:
модель, марка, тип двигуна,
рік випуску,
тип коробки передач, пробіг

Об'єкт оподаткування:
легкові авто, вартістю понад 375 мінімальних зарплат (МЗП у 2023 р. = 6 700) – 2 512 500 грн.

Сплата:

Фізичні особи – протягом 60 -ти днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення

Юридичні особи – авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця, що настає за звітним кварталом

Головний критерій:

Наявність автомобіля у Переліку автомобілів, які підлягають оподаткуванню транспортним податком, що оприлюднює

Рис. 1. Платники транспортного податку в 2023 році

Розрахунок транспортного податку. Законодавством визначено, що податок сплачується не одразу, а авансовими платежами (наперед) по ¼ частині. Розбивка при цьому наступна:

- **6 250 грн щокварталу.** Якщо певний квартал виходить не повний, то тоді податок вираховується пропорційно.
- **Транспортний податок посередині року.** Особливості сплати транспортного податку у разі придбання або продажу автомобіля посеред року представлені в таблиці нижче:

Табл. 4.

Особливості сплати транспортного податку

Ситуація	Обчислення податку	Декларація	Сплата податку
Придбання автомобіля протягом року	Податок розраховується починаючи з місяця, в якому виникло право власності. Розрахунок пропорційний кількості місяців користування	Подається протягом місяця з дня виникнення права власності (тип – уточнююча)	Стандартно – до 30-го числа місяця, який наступає за звітним
Вибуття автомобіля протягом року	Податок розраховується починаючи до місяця втрати права власності. Місяць вибуття не рахується. Розрахунок пропорційний кількості місяців користування	Подається протягом місяця з дня припинення права власності (тип – уточнююча)	Стандартно – до 30-го числа місяця, який наступає за звітним. Треба буде заплатити за ті місяці, які попали в розрахунок

Окремо слід зауважити, що в ПКУ окремо описано ситуацію вибуття легкового автомобіля через крадіжку – пп. 267.6.8.

Транспортний податок сплачується за місцем реєстрації об'єктів оподаткування і зарховується до відповідного місцевого бюджету:

- **фізичними особами - протягом 60 днів** з дня вручення податкового повідомлення-рішення;
- **юридичними особами - авансовими внесками щокварталу до 30 числа** місяця, що наступає за звітним кварталом.

Для **фізичних осіб** обчислення суми податку з об'єкта/об'єктів оподаткування здійснюється за податковою адресою (місцем реєстрації) платника податку, зазначеною в реєстраційних документах контролюючим органом. Підставою для сплати є податкове повідомлення-рішення про сплату суми податку разом з детальним розрахунком суми податку та відповідні платіжні реквізити. Податкове повідомлення надсилається платнику податку контролюючим органом **до 1 липня** року базового податкового (звітного) періоду (року).

Юридичні особи самостійно обчислюють суму транспортного податку станом на **1 січня звітного року і не пізніше 20 лютого 2023 року** зобов'язані подати контролюючому органу за місцем реєстрації об'єкта оподаткування декларацію за встановленою формою, з розбивкою річної суми рівними частками поквартально. Ще раз наголошуємо, що середньоринкова вартість легкового автомобіля, яка дорівнює 375 мінімальним зарплатам на 1 січня 2023 року становить **2 512 500 грн**.

1.4. ПРИКЛАДИ РОЗРАХУНКУ ПОДАТКУ НА МАЙНО.

1.4.1. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

Приклад розрахунку суми податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки за 2022 рік, яке знаходиться у власності фізичної особи, що проживає в Н-населеному пункті. Розмір ставки податку на нерухомість не може перевищувати 1,5 % мінімальної заробітної плати за звітний рік. У 2022 році мінімальна заробітна плата становила 6 500 гривень. Отже, у 2023 році максимальний розмір ставки податку на нерухомість становитиме 97,5 грн за квадратний метр.

Довідково:

Інформація щодо ставок податків, зборів, встановлених кожним органом місцевого самоврядування в Україні знаходиться на офіційному вебпорталі ДПС у рубриці «Ставки місцевих податків та зборів» за [посиланням](#). Крім того, зведена інформація про розмір та дату встановлення на відповідних територіях ставок місцевих податків і зборів, а також про встановлені податкові пільги, які будуть діяти у 2023 році знаходиться за [посиланням](#).

Приклад 1

Платник володіє квартирою в Н-населеному пункті, загальною площею 93,5 м². Згідно з Рішенням місцевої ради ставка податку для квартири становить 0,5 % розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року.

Розрахунок суми податку за 2022 рік:

Розмір оподатковуваної площі – $93,5 \text{ м}^2 - 60 \text{ м}^2 = 33,5 \text{ м}^2$

Розмір ставки оподаткування – $(6\,500 \text{ грн.} \times 0,5) : 100 = 32,50 \text{ грн.}$

Сума податку до сплати – $33,5 \text{ м}^2 \times 32,5 = 1\,088,75 \text{ грн.}$

Приклад 2

Платник володіє житловим будинком в Н-населеному пункті загальною площею 250,5 м². Згідно з Рішенням місцевої ради ставка податку для житлового будинку становить 1 % розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного року.

Розрахунок за 2022 рік:

Розмір оподатковуваної площі – $250,5 \text{ м}^2 - 120 \text{ м}^2 = 130,5 \text{ м}^2$

Розмір ставки оподаткування – $(6\,500 \text{ грн.} \times 1) : 100 = 65,0 \text{ грн.}$

Сума податку до сплати – $130,5 \text{ м}^2 \times 65,0 = 8\,482,5 \text{ грн.}$

Приклад 3

Фізична особа проживає (zareєстрована) в Н-населеному пункті і має у власності два об'єкти житлової нерухомості, а саме - житловий будинок в Н-населеному пункті, яким володіє повний рік з житловою площею 150 м² та будинок в К-населеному пункті, яким володіє 5 місяців житловою площею 250 м². Згідно з Рішенням місцевої ради ставка податку для житлового будинку становить 1 % розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного року.

Розрахунок за 2022 рік:

Сумарна площа: Будинок 1 (150 м²) + Будинок 2 (250 м²) = 400 м².

Пільга з податку: $400 - 120 = 280 \text{ м}^2$;

Питома вага (Будинок 1): $150 \text{ м}^2 / 400 \text{ м}^2 = 0,375$

Питома вага (Будинок 2): $250 \text{ м}^2 / 400 \text{ м}^2 = 0,625$

Розрахунок податку (Будинок 1): $280 \text{ м}^2 * 0,375 * 65,0 \text{ грн.} = 6 825,0 \text{ грн.}$

Розрахунок податку (Будинок 2): $(280 \text{ м}^2 * 0,625 * 65,0 \text{ грн.}) / 12 \text{ міс.} * 5 \text{ міс.} = 4 739,60 \text{ грн.}$

Приклад 4

Платник володіє нежитловою нерухомістю площею $120,5 \text{ м}^2$ в третій зоні у N-населеному пункті. Згідно з Рішенням місцевої ради ставка податку для об'єктів нежитлової нерухомості, що розташовані у межах: першої зони - 1,25 % мінімальної заробітної плати, у межах другої зони - 1,0 % мінімальної заробітної плати, у межах третьої зони - 0,75 % мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного року.

Розрахунок за 2022 рік:

$120,5 \text{ м}^2 \times 48,75 \text{ грн.} = 5 608,07 \text{ грн.}$

Форма податкової декларації з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки міститься за [посиланням](#).

1.4.2. Земельний податок з фізичних осіб

Нарахування плати за землю провадиться ДПС (за місцем розташування земельної ділянки) індивідуально для кожної фізичної особи на підставі даних Державного земельного кадастру. Ставка податку за земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких проведено, встановлюється в розмірі не більше 3 % від їх нормативної грошової оцінки:

- для земель загального користування — не більше 1 % їхньої нормативної грошової оцінки;
  - для сільськогосподарських угідь — не менше 0,3 % і не більше 1 % їхньої нормативної грошової оцінки;
  - для лісових земель — не більше 0,1 % їхньої нормативної грошової оцінки;
- Ставка податку за земельні ділянки, розташовані за межами населених пунктів або в межах населених пунктів, нормативна грошова оцінка яких не проводилася, встановлюється у розмірі:
- не більше 5 % від нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі по області;
  - для сільськогосподарських угідь — не менше 0,3 % та не більше 5 % нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі по області;
  - для лісових земель — не більше 0,1 % нормативної грошової оцінки площі ріллі по області.

Довідково: Калькулятор обчислення плати за землю з фізичних осіб за [посиланням](#). Інформацію щодо встановлених ставок податку можливо дізнатися на офіційному вебпорталі ДПС, за [посиланням](#):

Приклад: Фізична особа володіє земельною ділянкою $10 000 \text{ м}^2$. Нормативна грошова оцінка одиниці площі, з урахуванням коефіцієнта індексації, (НГО) становить 200,0 грн за м^2 . Ставка земельного податку (згідно прийнятого рішення органу місцевого самоврядування) становить 1 %. Кількість місяців перебування земельної ділянки у власності або в оренді – 12.

Сума податку за 2023 рік становитиме:

$10 000 \text{ м}^2 \times 200,0 \text{ грн за м}^2 \times 0,01 = 20 000,0 \text{ грн.}$

1.4.3. Земельний податок з юридичних осіб

Юридична особа має у власності земельну ділянку площею 1 000 м². Грошова оцінка землі становить 200 грн. за м² (індексація за 2022 рік коефіцієнт 1,0). Рішенням місцевої ради затверджено ставку податку 1 %.

Сума податку за 2022 рік становитиме:
 $1\ 000\text{ м}^2 \times 200\ \text{грн. за м}^2 \times 0,01 = 2\ 000,0\ \text{грн.}$

Форма податкової декларації з плати за землю для фізичних осіб міститься за [посиланням](#).

Довідково: Законом України від 11.04.2023 № 3050-IX "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо звільнення від сплати екологічного податку, плати за землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за знижене чи пошкоджене нерухоме майно" визначено особливості сплати низки майнових податків в умовах воєнного стану. Детально за [посиланням](#).

1.4.4. Транспортний податок

Платниками транспортного податку є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які мають зареєстровані в Україні власні легкові автомобілі, з року випуску яких минуло не більше п'яти років (включно) та середньоринкова вартість яких становить понад 375 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 01 січня податкового (звітного) року. У 2023 році - це 2 512 500 грн. Юридичні особи – платники транспортного податку самостійно обчислюють суму податку станом на 1 січня звітного року та до 20 лютого цього ж року подають до контролюючого органу за місцем реєстрації об'єкта оподаткування Декларацію з розбивкою річної суми рівними частками поквартально (ст. 267.6.4 ПКУ). Податок сплачують також за місцем реєстрації об'єктів оподаткування авансовими внесками щокварталу (до 30 числа місяця, що настає за звітним кварталом), які відображають у річній Декларації (пп. 267.8.1 ПКУ). Транспортний податок з об'єкта/об'єктів оподаткування фізосіб обчислюється контролюючим органом за податковою адресою (місцем реєстрації) платника податку, зазначеною в реєстраційних документах на об'єкт оподаткування.

Довідково: Розрахунок середньоринкової вартості легкових автомобілів для цілей оподаткування транспортним податком проводиться відповідно до [пункту 267.2 статті 267 Податкового кодексу України за Методикою визначення середньоринкової вартості легкових автомобілів, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України № 66 від 18 лютого 2016 року зі змінами. Перелік легкових автомобілів, з року випуску яким минуло не більше п'яти років \(включно\) та середньоринкова вартість яких становить понад 375 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня 2018 \(звітного\) року та калькулятор для розрахунку транспортного податку знаходиться за \[посиланням\]\(#\).](#)

Приклад 1.

Фізична особа придбала автомобіль Honda CR-V 2015 року випуску. Згідно розрахунку вартість нового транспортного засобу становить 1 148 400,0 грн, строк експлуатації понад 8 до 9 років, коефіцієнт за строком експлуатації – 31, середньоринкова вартість ТЗ становить 356 004,0 грн. Податок не сплачується.

Приклад 2.

Фізична особа у березні 2023 року придбала автомобіль Lexus LS 500,3445 2022 року випуску. Згідно нормативного розрахунку вартість нового транспортного засобу становить 5 303 256,50 грн, строк експлуатації понад 1 та до 2 років, коефіцієнт за строком експлуатації – 62, середньоринкова вартість ТЗ становить 3 288 019,03 грн. Податок сплачується. Ставка податку встановлена на 2023 календарний рік у розмірі 25 000 гривень.

Якщо легковий автомобіль придбано протягом року, то юридична особа – платник податку **подає декларацію протягом місяця з дня виникнення права власності** на такий об'єкт оподаткування, а податок сплачує починаючи з місяця, у якому виникло право власності на цей об'єкт. Водночас за об'єкти оподаткування, придбані протягом року, податок сплачують пропорційно до кількості місяців, які залишилися до кінця року, починаючи з місяця, у якому проведено реєстрацію авто. Крім того, якщо місяць, у якому придбано автомобіль, і місяць, у якому проведено його державну реєстрацію, є різними, то сплачувати транспортний податок потрібно **з місяця, у якому проведено реєстрацію авто**. Форма податкової декларації з транспортного податку міститься за [посиланням](#).

2. АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА

2.1. АНАЛІЗ НАДХОДЖЕНЬ ПОДАТКУ НА МАЙНО ДО БЮДЖЕТІВ ГРОМАД-ПАРТНЕРОК ПРОЄКТУ USAID «ГОВЕРЛА» В ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ ЗА ЖОВТЕНЬ-ЧЕРВЕНЬ 2021- 2023 РР.

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки – це місцевий податок, що сплачується платниками податку за об'єкти житлової та/або нежитлової нерухомості і зараховується до бюджету територіальних громад. Цей податок є вагомою складовою в надходженнях місцевих бюджетів.

Табл. 5.

Аналіз надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки до бюджетів територіальних громад-партнерок Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» в Львівській області, січень-червень 2021–2023 рр.

тис. грн, %

Назва громади	Період	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юр. ос., які є власниками об'єктів житл. нерухомості	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фіз. ос., які є власниками об'єктів житл. нерухомості	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фіз. ос., які є власниками об'єктів нежитл. нерухомості	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юр. ос., які є власниками об'єктів нежитл. нерухомості
Бродівська	1.10.2021-30.06.2022	25,1	127,8	371,3	1 273,7
	1.10.2022-30.06.2023	2,1	760,5	2 511,1	1 631,5
	приріст/зменшення	-91,8	495,0	576,2	28,1
Доброутвірська	1.10.2021-30.06.2022	4,6	-18,6	229,3	578,8
	1.10.2022-30.06.2023	1,1	66,9	349,3	1 150,5
	приріст/зменшення	-77,1	-459,5	52,3	98,8
Городоцька	1.10.2021-30.06.2022	19,5	157,4	1 656,0	3 900,1
	1.10.2022-30.06.2023	17,2	449,6	3 593,8	4 966,4
	приріст/зменшення	-11,9	185,6	117,0	27,3
Козівська	1.10.2021-30.06.2022	300,6	107,5	35,9	1 892,0
	1.10.2022-30.06.2023	281,8	329,0	176,9	1 940,6
	приріст/зменшення	-6,3	206,2	393,5	2,6

Назва громади	Період	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юр. ос., які є власниками об'єктів житл. нерухомості	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фіз. ос., які є власниками об'єктів житл. нерухомості	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фіз. ос., які є власниками об'єктів нежитл. нерухомості	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юр. ос., які є власниками об'єктів нежитл. нерухомості
Оброшинська	1.10.2021-30.06.2022	28,3	143,1	37,7	281,1
	1.10.2022-30.06.2023	91,5	309,8	71,3	321,0
	приріст/зменшення	223,6	116,5	88,9	14,2
Рава-Руська	1.10.2021-30.06.2022	17,9	67,5	259,5	626,9
	1.10.2022-30.06.2023	13,3	255,8	1 028,8	724,0
	приріст/зменшення	-25,8	278,8	296,4	15,5
Сокільницька	1.10.2021-30.06.2022	139,8	21,1	92,5	4 832,0
	1.10.2022-30.06.2023	166,5	84,2	217,0	6 436,5
	приріст/зменшення	19,1	298,6	134,6	33,2
Жидачівська	1.10.2021-30.06.2022	0,4	10,9	40,6	350,5
	1.10.2022-30.06.2023	1,0	90,8	142,5	719,7
	приріст/зменшення	121,7	730,2	250,9	105,3
Жовківська	1.10.2021-30.06.2022	3,0	232,9	507,1	704,9
	1.10.2022-30.06.2023	4,2	411,2	737,5	1 141,6
	приріст/зменшення	36,9	76,5	45,4	61,9
Золочівська	1.10.2021-30.06.2022	0,2	26,7	133,3	1 797,7
	1.10.2022-30.06.2023	1,0	208,6	1157,4	1 968,3
	приріст/зменшення	328,3	681,9	768,4	9,5

У громадах-партнерах Львівської області відзначаємо приріст надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, що становив від 16,8 % у Козівській до 172,8 % у Бродівській громаді. При цьому у 5 територіальних громадах, а саме Оброшинської, Сокільницької, Жидачівської, Жовківської та Городоцької відзначаємо приріст надходжень за усіма складовими податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

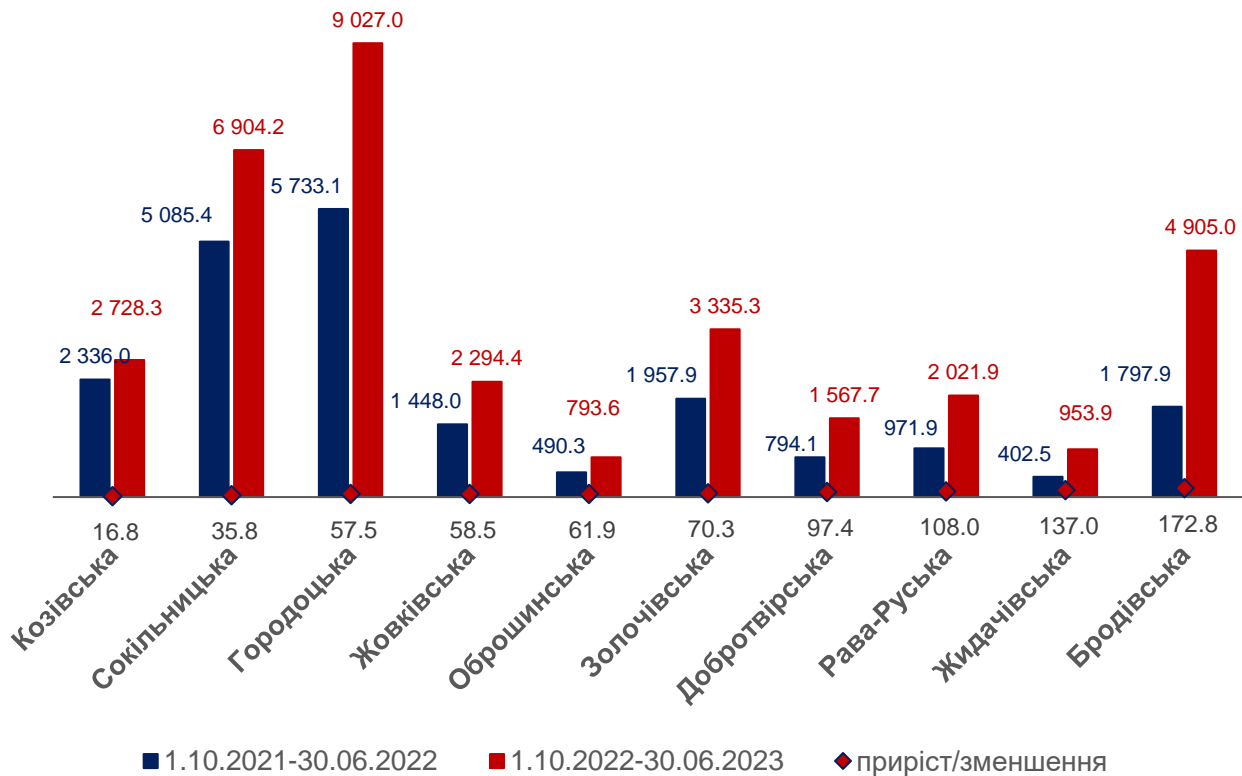

Рис. 2. Динаміка надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки до бюджетів громад-партнерок Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» у Львівській області, жовтень-червень 2021-2023 рр., тис. грн

Загалом приріст надходжень цього податку зумовлений більшою мірою приростом надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплаченого фізичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової та нежитлової нерухомості. Значною мірою цьому сприяло налагодження роботи по виявленню об'єктів оподаткування, в тому числі й співпраці з органами ДПС. Також позитивний вплив зумовило встановлення ефективних ставок податку, оскільки до цього спостерігалась значна варіація по населених пунктах, які увійшли до складу створених територіальних громад у 2021 р.

Плата за землю. Однозначно, оплата за землю є надійним джерелом доходів для наповнення бюджетів громад, що має численні переваги. Проте, на сьогодні резерви збільшення надходжень плати за землю до місцевих бюджетів використані не повною мірою. Для забезпечення зростання надходжень, пердаствникам ОМС необхідно застосовувати комплексний підхід до управління земельними ресурсами, що сприятиме підвищенню їх дохідності.

Табл. 6.

**Аналіз надходжень плати за землю до бюджетів територіальних громад-партнерок
Проекту USAID «ГОВЕРЛА» в Львівській області, жовтень-червень 2021–2023 рр.,**

тис. грн, %

Назва громади	Період	Земельний податок з юридичних осіб	Орендна плата з юридичних осіб	Земельний податок з фізичних осіб	Орендна плата з фізичних осіб
Бродівська	1.10.2021-30.06.2022	4 015,3	5 934,3	229,8	689,0
	1.10.2022-30.06.2023	3 165,4	6 447,6	899,0	1 095,4
	приріст/ зменшення	- 21,2	8,7	291,1	59,0
Добротвірська	1.10.2021-30.06.2022	837,6	4 448,1	93,9	150,3
	1.10.2022-30.06.2023	686,8	7 479,5	289,0	206,7
	приріст/ зменшення	- 18,0	68,2	207,7	37,5
Городоцька	1.10.2021-30.06.2022	2 532,6	9 123,1	378,7	652,8
	1.10.2022-30.06.2023	3 333,5	11 061,4	1 326,7	892,8
	приріст/ зменшення	31,6	21,2	250,3	36,8
Козівська	1.10.2021-30.06.2022	1 939,1	1 326,0	115,6	77,4
	1.10.2022-30.06.2023	2 963,2	1 524,8	503,0	73,0
	приріст/ зменшення	52,8	15,0	335,1	- 5,7
Оброшинська	1.10.2021-30.06.2022	447,8	408,0	37,8	116,6
	1.10.2022-30.06.2023	887,5	1 338,4	281,3	160,7
	приріст/ зменшення	98,2	228,1	644,2	37,8
Рава-Руська	1.10.2021-30.06.2022	2 027,6	2 425,1	488,4	806,9
	1.10.2022-30.06.2023	1 622,8	3 178,4	772,9	827,2
	приріст/ зменшення	- 20,0	31,1	58,2	2,5
Сокільницька	1.10.2021-30.06.2022	1 011,2	2 733,9	141,9	152,1
	1.10.2022-30.06.2023	1 284,7	3 370,5	210,9	557,5
	приріст/ зменшення	27,0	23,3	48,6	266,4
Жидачівська	1.10.2021-30.06.2022	7 594,7	4 456,0	137,2	626,5
	1.10.2022-30.06.2023	9 528,7	5 164,1	238,7	779,6
	приріст/ зменшення	25,5	15,9	74,0	24,4

Назва громади	Період	Земельний податок з юридичних осіб	Орендна плата з юридичних осіб	Земельний податок з фізичних осіб	Орендна плата з фізичних осіб
Жовківська	1.10.2021-30.06.2022	1 831,5	3 935,4	541,6	798,5
	1.10.2022-30.06.2023	1 907,2	5 483,7	1 000,0	956,2
	приріст/ зменшення	4,1	39,3	84,6	19,8
Золочівська	1.10.2021-30.06.2022	5 233,4	6 225,3	128,4	938,2
	1.10.2022-30.06.2023	3 803,5	9 236,8	588,5	1 665,7
	приріст/ зменшення	- 27,3	48,4	358,3	77,5

Як свідчать дані рис. 3 у всіх 10 громадах-партнерах Львівської області спостерігається приріст надходжень плати за землю в жовтні-червні 2023 р. у порівнянні з аналогічним періодом 2022 р. від 6,8 % у Бродівській до 164,1 % в Оброшинській громаді, що зумовлено більшою мірою приростом надходжень земельного податку з фізичних осіб. Варто звернути увагу, що найбільший приріст продемонстрували громади, які характеризуються меншим обсягом надходжень плати за землю та відповідно, володіють більшими резервами для зростання. Серед громад-партнерів варто звернути увагу на Оброшинську, Городоцьку, Жидачівську та Жовківську громади, які у підсумку забезпечили приріст надходжень земельного податку, так і орендної плати. Негативна динаміка сплати земельного податку з юридичних осіб у Золочівській громаді обумовлена воєнним станом та труднощами із врученням податкових повідомлень.

Органи місцевого самоврядування самостійно встановлюють ставки плати за землю та пільги щодо земельного податку, що сплачується на відповідній території. Відповідні рішення мають бути оприлюднені та доступними онлайн – на офіційних веб сайтах місцевих рад та на сайті Державної податкової служби України. Так, Козівська сільська громада, після початку функціонування на новій територіальній основі у 2021 р. переглянула ставки земельного податку, які почали діяти з 2022 р., що позитивно вплинуло на рівень надходжень земельного податку, приріст якого склав 52,8 % - з юридичних осіб та 335,1 % - фізичних осіб.

Значний вплив на зростання надходжень до бюджету Добротвірської селищної територіальної громади, з поміж інших заходів, зумовило проведення та оновлення нормативної грошової оцінки земель, Добротвірською селищною радою проведено нормативну грошову оцінку усіх 20 населених пунктів, які входять до складу громади. Варто зауважити, що Добротвірська селищна територіальна громад вживала весь спектр заходів, починаючи від створення утворення Комісії з проведення інвентаризації об'єктів нерухомого майна та земельних ділянок до перегляду ставок земельного податку та розміру орендної плати, які забезпечили підвищення ефективності управління земельними ресурсами громад.

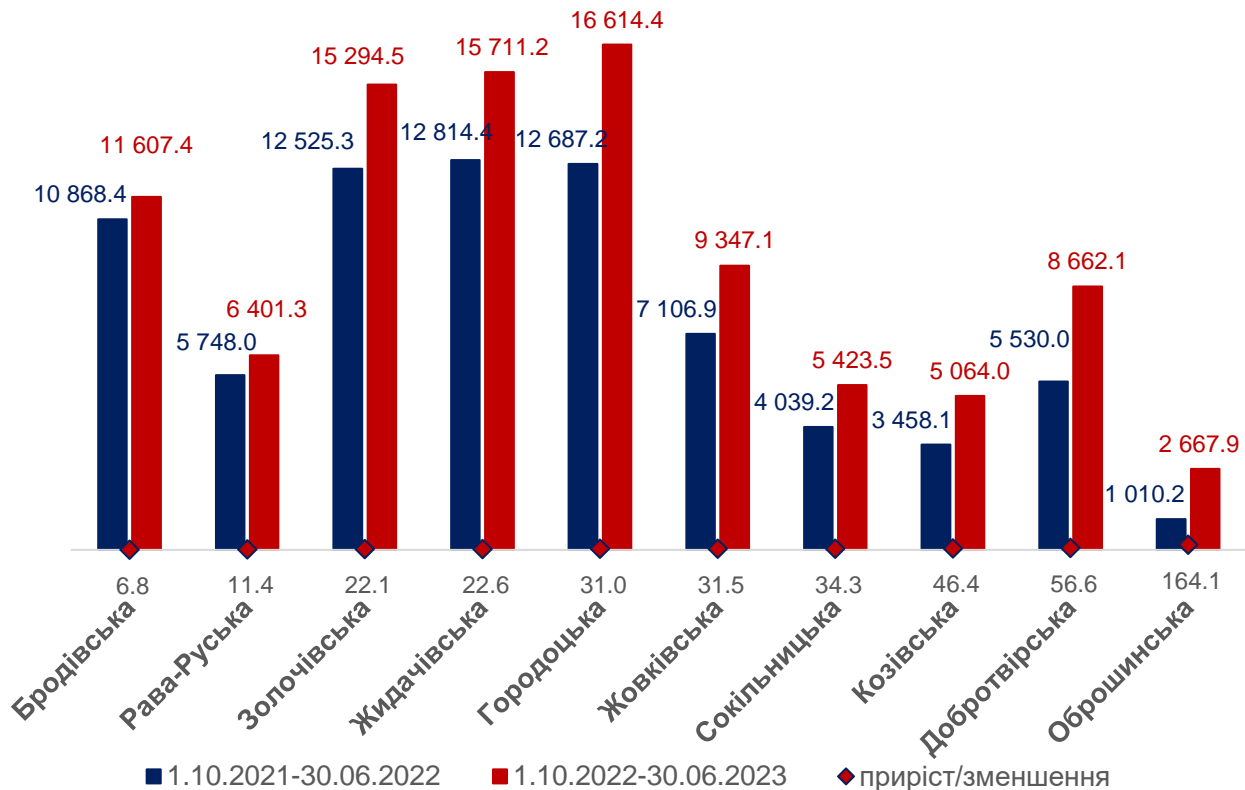

Рис. 3. Динаміка надходжень плати за землю до бюджетів громад-партнерів Проекту USAID «ГОВЕРЛА» у Львівській області, жовтень-червень 2021-2023 рр., тис. грн

Проведена робота по звірці даних з органами ДПС в Оброшинській громаді забезпечили значний приріст земельного податку, в першу чергу з фізичних осіб – на 644,2 %. До основних тенденцій надходжень плати за землю громад-партнерів Проекту USAID «ГОВЕРЛА» у Львівській області, варто віднести:

- зменшення надходжень плати за землю, в першу чергу за рахунок земельного податку з юридичних осіб, натомість надходження від оренди земельних ділянок комунальної власності у переважній частині характеризується зростанням;
- втрати надходжень до бюджетів територіальних громад з огляду на відсутність інвентаризації та аудиту земель з причин невикористання державних та комунальних земель, використання державних та комунальних земель без реєстрації такого права, неінвентаризовані земельні ділянки, тіньова оренда, нецільове використання земель;
- проведення заходів органами місцевого самоврядування, спрямованих на впорядкування і оформлення земельної документації у відповідності до вимог чинного законодавства, що дозволило забезпечити приріст надходжень від оренди за землю;
- наявність потенціалу використання земельних ресурсів, що підтверджує високий рівень доходності в одних громадах і значно менший – в інших.

Транспортний податок. Транспортний податок як один із видів місцевого податку на майно, встановлюється в межах граничних розмірів ставок, визначених ПКУ. Вказаний податок не

забезпечує значної питомої ваги у складі доходів бюджетів територіальних громад, водночас його надходження є додатковим ресурсом місцевих бюджетів, що дозволяє забезпечити більшу кількість публічних послуг на місцевому рівні.

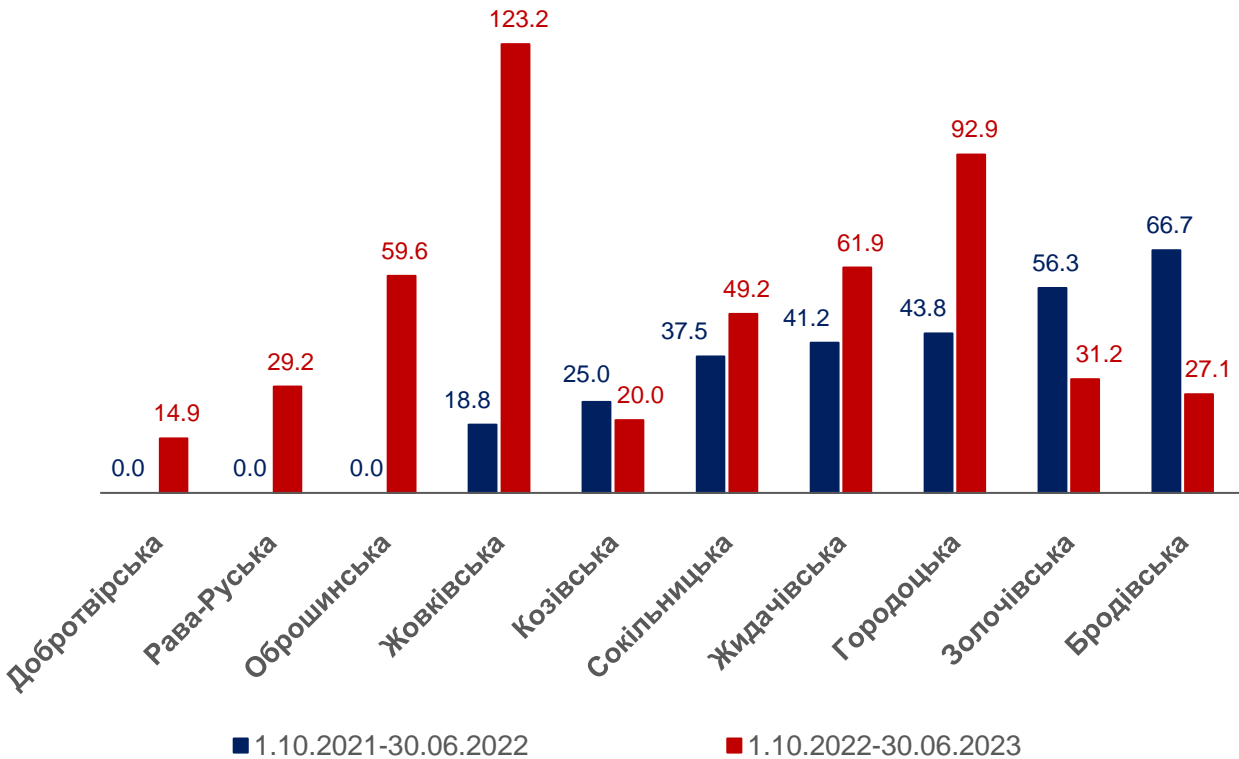

Рис. 4. Динаміка надходжень транспортного податку до бюджетів громад-партнерів Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» у Львівській області, жовтень-червень 2021-2023 рр.

Транспортний податок серед громад-партнерок Львівської області характеризується значним рівнем диференціації, проте чітко прослідковується зростання надходжень транспортного податку у жовтні-червні 2022-2023 рр. у порівнянні з аналогічним звітним періодом 2021-2022 рр. Варто звернути увагу на Добротвірську, Рава-Руську та Оброшинську громаду, у яких надходження транспортного податку стали додатковим джерелом доходів бюджетів територіальних громад. Приріст надходжень транспортного податку також забезпечили Жовківська, Сокільницька, Жидачівська та Городоцька громади.

2.2. АНАЛІЗ НАДХОДЖЕНЬ ПОДАТКУ НА МАЙНО ДО БЮДЖЕТІВ ГРОМАД-ПАРТНЕРОК ПРОЄКТУ USAID «ГОВЕРЛА» У ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ ЗА ЖОВТЕНЬ-ЧЕРВЕНЬ 2021-2023 РР.

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Внесення змін до податкового та бюджетного законодавства торкнулось також сплати податку на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки, частка якого є вагомою складовою в надходженнях місцевих бюджетів. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки - це місцевий податок, який сплачується платниками податку за об'єкти житлової та /або нежитлової

нерухомості і зараховується до місцевого бюджету. Детальний аналіз надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки в громадах-партнерах Закарпатській області, представлений у табл.7.

Табл. 7.

Аналіз надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки до бюджетів територіальних громад-партнерок Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» в Закарпатській області, 2021–2023 рр.

тис. грн, %

Назва громади	Період	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юр.ос., які є власниками об'єктів житл. нерухомості	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фіз.ос., які є власниками об'єктів житл. нерухомості	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фіз.ос., які є власниками об'єктів нежитл. нерухомості	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юр.ос., які є власниками об'єктів нежитл. нерухомості
Білківська	1.10.2021-30.06.2022	0.4	19.8	110.2	46.2
	1.10.2022-30.06.2023	0.9	99.7	404.6	63.3
	приріст/зменшення	107 %	403 %	267 %	37 %
Буштинська	1.10.2021-30.06.2022	0.02	80.5	41.9	150.1
	1.10.2022-30.06.2023	0.9	171.3	229.4	149.5
	приріст/зменшення	4 511 %	113 %	448 %	0 %
Великобичківська	1.10.2021-30.06.2022	2.6	14.4	136.8	464.8
	1.10.2022-30.06.2023	3.5	191.5	711.0	572.4
	приріст/зменшення	34 %	1 227 %	420 %	23 %
Виноградівська	1.10.2021-30.06.2022	42.1	297.1	310.8	1935.3
	1.10.2022-30.06.2023	70.3	1 462.9	3 210.9	2 447.4
	приріст/зменшення	67%	392%	933%	26%
Горинчівська	1.10.2021-30.06.2022	0.0	7.3	14.5	105.7
	1.10.2022-30.06.2023	0.0	51.1	183.7	118.9
	приріст/зменшення	-	599 %	1 171 %	12 %
Довжанська	1.10.2021-30.06.2022	0.0	6.4	77.2	229.4

Назва громади	Період	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юр.ос., які є власниками об'єктів житл. нерухомості	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фіз.ос., які є власниками об'єктів житл. нерухомості	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фіз.ос., які є власниками об'єктів нежитл. нерухомості	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юр.ос., які є власниками об'єктів нежитл. нерухомості
	1.10.2022-30.06.2023	0.0	136.7	684.9	241.8
	приріст/ зменшення		2 021 %	788 %	5 %
Іршавська	1.10.2021-30.06.2022	- 5.4	51.9	87.6	433.7
	1.10.2022-30.06.2023	1.7	350.2	653.6	469.2
	приріст/ зменшення	-	575 %	646 %	8 %
Міжгірська	1.10.2021-30.06.2022	0.2	47.0	165.7	431.1
	1.10.2022-30.06.2023	1.2	117.1	741.1	643.7
	приріст/ зменшення	500 %	149 %	347 %	49 %
Полянська	1.10.2021-30.06.2022	38.2	53.9	176.3	5 348.6
	1.10.2022-30.06.2023	34.0	288.9	2 224.2	6 131.2
	приріст/ зменшення	- 11 %	436 %	1 161 %	15 %
Ясінянська	1.10.2021-30.06.2022	49.9	83.1	126.2	884.6
	1.10.2022-30.06.2023	50.7	463.1	756.6	559.2
	приріст/ зменшення	2 %	457 %	499 %	- 37 %

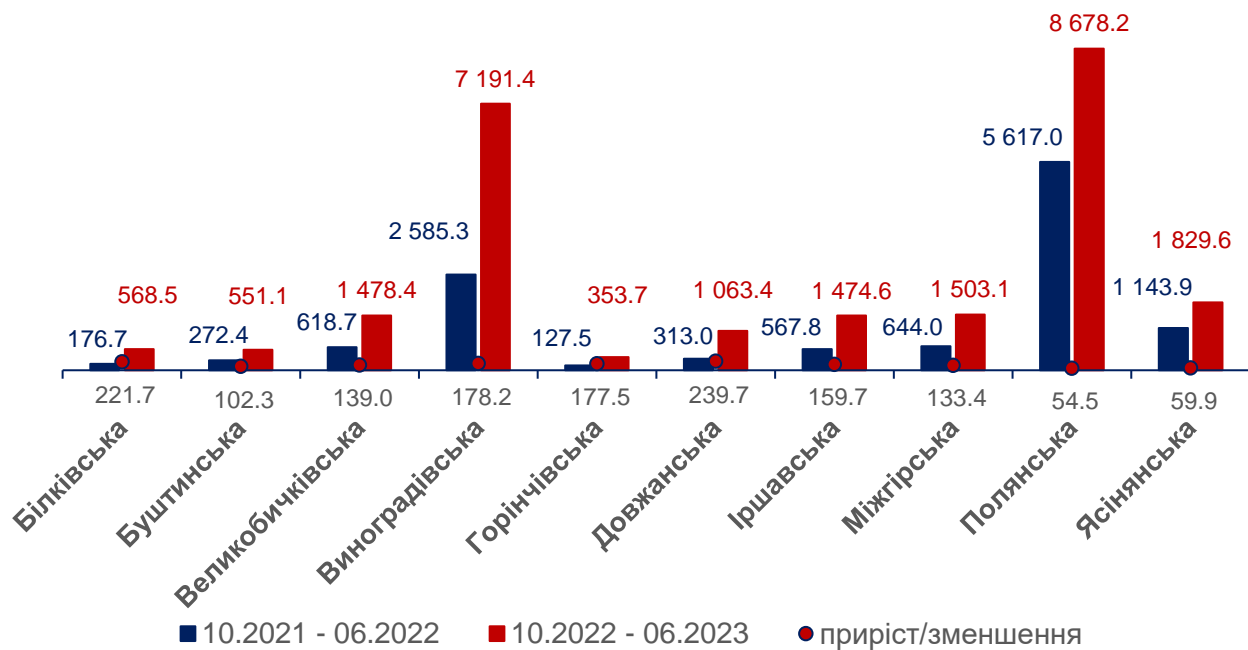

Рис. 5. Динаміка надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки до бюджетів громад-партнерок Проекту USAID «ГОВЕРЛА» у Закарпатській області, 2021-2023 рр., тис. грн

У всіх без виключення громадах-партнерах у Закарпатській області, слід відмітити суттєвий приріст надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, що становив від 54 % у Полянській до 240 % у Довжанській громаді, це зумовлено більшою мірою приростом надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів житлової та нежитлової нерухомості. У цілому по всіх громадах-партнерах приріст надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки у досліджуваних періодах склад 105 %. Із багатьох чинників, які мали вплив на вказані зміни, слід відмітити уніфікацію податкових ставок на всій території громади (протягом 2021 року на території громад діяли різні ставки податків, а вже протягом 2022 року вони стали єдиними і як правило вищими ніж у попередньому періоді), ґрунтовну роботу із податковим боргом, проведення інвентаризації об'єктів нерухомого майна на території громади, а від того – збільшення бази оподаткування.

Плата за землю. Не дивлячись на невелику за розміром площу Закарпатської області у цілому, по відношенню до інших областей України, адже меншою за площею є лише Чернівецька, плата за землю має безперечні переваги у якості стабільного ресурсу наповнення бюджетів громад. Незважаючи на суттєвий приріст надходжень цього виду місцевого податку до бюджетів громад-партнерок, а це 102 % (нагадаємо, що до порівняння взято період жовтень 2022 – червень 2023 до жовтня 2021 – червня 2022), на сьогодні резерви збільшення цього виду надходжень до бюджетів громад використані не повною мірою. Власне саме це потребує від посадових осіб місцевих рад застосування комплексного підходу до управління земельними ресурсами і як наслідок, збільшення їх фіскальної віддачі.

Земельний податок у 2023 році мають сплачувати власники земельних ділянок (паїв) та постійні землекористувачі – фізичні та юридичні особи. Об'єктами оподаткування земельним податком є земельні ділянки, які перебувають у власності або користуванні; земельні частки (паї), які перебувають у власності. Об'єкти оподаткування орендною платою - земельні ділянки державної та комунальної власності, надані в користування на умовах оренди.

Табл. 8.
Аналіз надходжень плати за землю до бюджетів територіальних громад-партнерок
Проекту USAID «ГОВЕРЛА» в Закарпатській області, 2021–2023 рр.

тис. грн, %

Назва громади	Період	Земельний податок з юридичних осіб	Орендна плата з юридичних осіб	Земельний податок з фізичних осіб	Орендна плата з фізичних осіб
Білківська	1.10.2021-30.06.2022	364.8	18.0	222.2	161.5
	1.10.2022-30.06.2023	688.4	41.6	510.6	214.7
	приріст/ зменшення	89 %	131 %	130 %	33 %
Буштинська	1.10.2021-30.06.2022	686.8	1 286.7	131.1	228.2
	1.10.2022-30.06.2023	494.9	2 103.0	1 213.3	358.8
	приріст/ зменшення	- 28 %	63 %	826 %	57 %
Великобичківська	1.10.2021-30.06.2022	2 745.9	499.2	173.8	223.8
	1.10.2022-30.06.2023	5 742.8	608.7	576.5	378.8
	приріст/ зменшення	109 %	22 %	232 %	69 %
Виноградівська	1.10.2021-30.06.2022	4 054.9	2 766.6	789.3	1 191.3
	1.10.2022-30.06.2023	3 926.9	3 870.6	2 278.2	3 673.5
	приріст/ зменшення	- 3 %	40 %	189 %	208 %
Горинчівська	1.10.2021-30.06.2022	425.7	315.7	8.0	59.9
	1.10.2022-30.06.2023	395.8	319.9	154.9	40.7
	приріст/ зменшення	- 7 %	1 %	1 827 %	- 32 %
Довжанська	1.10.2021-30.06.2022	606.8	130.3	86.9	274.8
	1.10.2022-30.06.2023	759.8	174.1	469.1	653.8
	приріст/ зменшення	25 %	34 %	440 %	138 %

Назва громади	Період	Земельний податок з юридичних осіб	Орендна плата з юридичних осіб	Земельний податок з фізичних осіб	Орендна плата з фізичних осіб
Іршавська	1.10.2021-30.06.2022	3 238.0	1 624.7	372.8	381.4
	1.10.2022-30.06.2023	10 788.7	7 897.8	1 835.6	1 560.1
	приріст/ зменшення	233 %	386 %	392 %	309 %
Міжгірська	1.10.2021-30.06.2022	1 946.3	1 101.5	145.1	82.6
	1.10.2022-30.06.2023	2 427.9	1 249.9	1 626.2	127.6
	приріст/ зменшення	25 %	13 %	1 021 %	55 %
Полянська	1.10.2021-30.06.2022	2 155.7	1 593.9	73.7	171.2
	1.10.2022-30.06.2023	2 371.7	2 281.1	418.5	242.8
	приріст/ зменшення	10 %	43 %	468 %	42 %
Ясінянська	1.10.2021-30.06.2022	3 678.6	580.3	73.4	242.0
	1.10.2022-30.06.2023	6 538.8	708.2	472.7	328.3
	приріст/ зменшення	78 %	22 %	544 %	36 %

Як свідчать дані рис. 6, у всіх громадах-партнерах Закарпатської області, у досліджуваному періоді, спостерігається приріст надходжень плати за землю від 13 % у Горинчівській до 293 % у Іршавській громаді. Слід відмітити, що якщо розглядати абсолютну величину надходжень, у сукупності громад-партнерок, то найбільший приріст припадає на земельний податок з юридичних осіб (14 232,4 тис. грн) та орендну плату з юридичних осіб (9 338,1 тис. грн), а от у відсотковому виразі, максимальний темп приросту забезпечив земельний податок з фізичних осіб (360 %) та орендна плата з фізичних осіб (151 %).

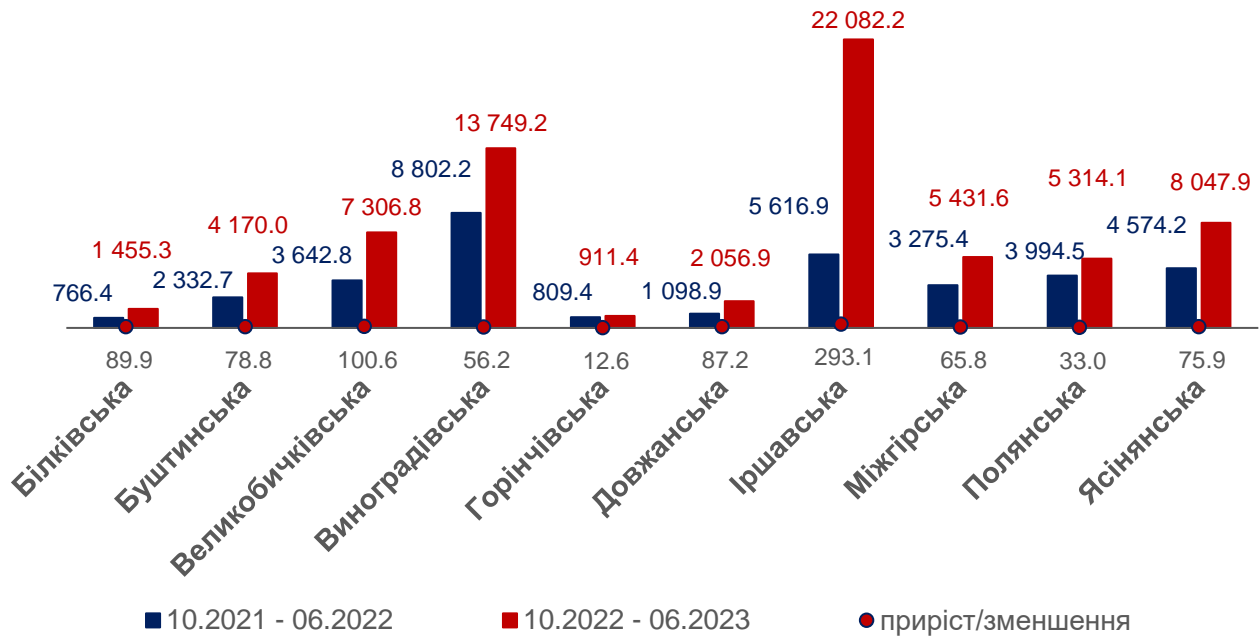

Рис. 6. Динаміка надходжень плати за землю до бюджетів громад-партнерів Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» у Закарпатській області, 2021-2023 рр., тис. грн

Транспортний податок. Платниками транспортного податку є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які мають зареєстровані в Україні згідно з чинним законодавством власні легкові автомобілі, що є об'єктами оподаткування. Об'єктом оподаткування є легкові автомобілі, з року випуску яких минуло не більше п'яти років (включно) та середньоринкова вартість яких становить понад 375 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року.

Табл. 9.
Аналіз надходжень транспортного податку до бюджетів територіальних громад-партнерок Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» в Закарпатській області, 2021–2023 рр.
тис. грн, %

Назва громади	Період	Транспортний податок з фізичних осіб	Транспортний податок з юридичних осіб
Білківська	1.10.2021-30.06.2022	17.0	0.0
	1.10.2022-30.06.2023	25.0	0.0
	приріст/зменшення	47 %	-
Буштинська	1.10.2021-30.06.2022	0.0	0.0
	1.10.2022-30.06.2023	65.7	0.0
	приріст/зменшення	-	-
Великобичківська	1.10.2021-30.06.2022	0.0	0.0

Назва громади	Період	Транспортний податок з фізичних осіб	Транспортний податок з юридичних осіб
	1.10.2022-30.06.2023	41.7	8.6
	приріст/зменшення	-	-
	1.10.2021-30.06.2022	0.0	25.0
Виноградівська	1.10.2022-30.06.2023	162.5	77.1
	приріст/зменшення	-	208 %
	1.10.2021-30.06.2022	0.0	0.0
Горинчівська	1.10.2022-30.06.2023	0.0	0.0
	приріст/зменшення	-	-
	1.10.2021-30.06.2022	0.0	12.3
Довжанська	1.10.2022-30.06.2023	0.0	19.3
	приріст/зменшення	-	57 %
	1.10.2021-30.06.2022	0.0	12.5
Іршавська	1.10.2022-30.06.2023	0.0	18.8
	приріст/зменшення	-	50 %
	1.10.2021-30.06.2022	0.0	12.2
Міжгірська	1.10.2022-30.06.2023	16.1	0.0
	приріст/зменшення	-	- 100 %
	1.10.2021-30.06.2022	0.0	6.3
Полянська	1.10.2022-30.06.2023	0.0	39.6
	приріст/зменшення	-	533 %
	1.10.2021-30.06.2022	0.0	0.0
Ясінянська	1.10.2022-30.06.2023	0.0	0.0
	приріст/зменшення	-	-

Із наданих даних очевидно, що не всі громади-партнери мають значні надходження від податку на майно. Однак, суттєвий зріст таких надходжень у загальній сумі громад за

досліджуваний період свідчить про його потенціал як перспективного джерела доходу для місцевих бюджетів.

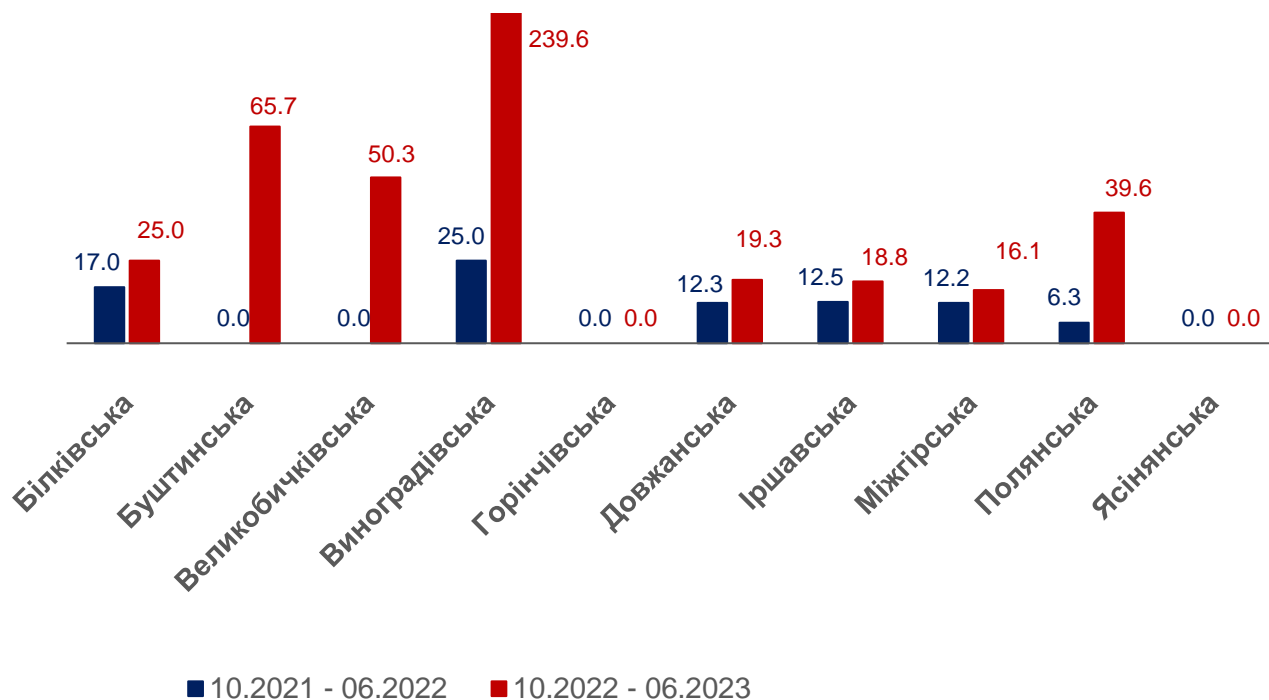

Рис. 7. Динаміка надходжень транспортного податку до бюджетів громад-партнерів Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» у Закарпатській області, 2021-2023 рр., тис. грн

Значний приріст надходжень від податку на нерухоме майно, який становить більш ніж п'ять разів, у порівнянні з попереднім періодом, свідчить про важливість цього виду податкових надходжень для місцевих бюджетів. Приріст варіюється від 3,9 тис. грн у Міжгірській громаді до 214 тис. грн у Виноградівській громаді.

2.3. АНАЛІЗ НАДХОДЖЕНЬ ПОДАТКУ НА МАЙНО ДО БЮДЖЕТІВ ГРОМАД-ПАРТНЕРОК ПРОЄКТУ USAID «ГОВЕРЛА» В ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ В ЖОВТНІ-ЧЕРВНІ 2022-2023 РР.

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Проаналізуємо показники щодо сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки в жовтні – червні 2022 – 2023 рр. у порівнянні з аналогічним періодом в жовтні – червні 2021 – 2022 рр. по зазначеним громадам.

Табл. 10.

Аналіз надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки по територіальних громадах-партнерах Проєкту USAID “ГОВЕРЛА” в Полтавській області

Назва громади	Надходження до місцевого бюджету податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки з 01.10.2021 по 30.06.2022 рр. (тис. грн.)	Надходження до місцевого бюджету податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки з 01.10.2022 по 30.06.2023 рр. (тис. грн.)	Відхилення +/- (%)
Диканська	2 501,9	2 383,7	- 4,7
Лубенська	2 394,4	3 632,4	+ 51,7
Миргородська	15 980,7	18 247,5	+ 14,2
Оржицька	780,9	1 530,8	+ 96,0
Сенчанська	2 301,8	3 034,5	+ 31,8

За період з 01.10.2021 року по 30.06.2022 року порівняно з аналогічним періодом з 01.10.2022 року по 30.06.2023 року, надходження від податку на нерухоме майно зросло у всіх громад-партнерів Полтавської області, за винятком Диканської територіальної громади.

Як ми можемо бачити на рис. 8 зростання податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки відбулося в чотирьох громадах-партнерах: Оржицькій – 96,0 %; Лубенській – 51,7 %; Сенчанській – 31,8 %; Миргородській – 14,2 %. І тільки в Диканській селищній територіальній громаді відбулося незначне падіння надходжень від податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки на 4,7 %.

Рис. 8. Надходження податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки до місцевих бюджетів громад-партнерів Проєкту USAID “ГОВЕРЛА” в Полтавській області, тис. грн.

Слід зазначити, що питома вага податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки в податку на майно місцевих бюджетів громад-партнерів не перевищує 30 %. Детальна інформація представлена в таблиці 11.

Табл. 11.

Питома вага податку на нерухоме майно

Назва громади	Надходження до місцевого бюджету податку на майно з 01.10.2021 по 30.06.2022 рр. (тис. грн)	Питома вага податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (%)	Надходження до місцевого бюджету податку на майно з 01.10.2022 по 30.06.2023 рр. (тис. грн.)	Питома вага податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (%)
Диканська	22 912,3	10,9	23 109,9	10,3
Лубенська	42 544,1	5,6	53 268,4	6,8
Миргородська	50 649,0	31,5	59 740,8	30,5
Оржицька	11 079,4	7,0	13 807,2	11,1
Сенчанська	11 353,7	20,3	17 026,0	17,8

Проаналізувавши вищенаведені дані, можемо виділити наступні основні причини, які вплинули на збільшення надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки до місцевих бюджетів:

- у 2021 році рішеннями місцевих рад були переглянуті (в сторону збільшення) ставки податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- неодноразове збільшення розміру мінімальної заробітної плати.

Зниження надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки в Диканській територіальній громаді на 4,7 % (- 118,2 тис. грн), пов'язане з ростом податкового боргу на 85,9 тис. грн (на 01.07.2022 року – 654,0 тис. грн, на 01.07.2023 року – 739,9 тис. грн) та зміною власника майна (триває переоформлення документів, податок не сплачується).

Плата за землю. Проаналізуємо надходження плати за землю до місцевих бюджетів громад-партнерів Полтавської області за визначений період (табл. 12).

Табл. 12.

Аналіз надходжень плати за землю по територіальних громадах-партнерах Проєкту USAID “ГОВЕРЛА” в Полтавській області

Назва громади	Надходження до місцевого бюджету від плати за землю з 01.10.2021 по 30.06.2022 рр. (тис. грн.)	Надходження до місцевого бюджету від плати за землю з 01.10.2022 по 30.06.2023 рр. (тис. грн.)	Відхилення +/- (%)
Диканська	20 126,1	20 649,9	+ 2,6
Лубенська	40 036,3	49 576,8	+ 23,8

Назва громади	Надходження до місцевого бюджету від плати за землю з 01.10.2021 по 30.06.2022 рр. (тис. грн.)	Надходження до місцевого бюджету від плати за землю з 01.10.2022 по 30.06.2023 рр. (тис. грн.)	Відхилення +/- (%)
Миргородська	34 641,2	41 424,5	+ 19,6
Оржицька	10 279,3	12 257,5	+ 19,2
Сенчанська	9 051,9	13 991,5	+ 54,6

Як видно з рис. 9 та табл.12 в усіх громадах-партнерах Полтавської області відбулося зростання надходжень від плати за землю: Сенчанська – 54,6 %; Лубенська – 23,8 %; Миргородська – 19,6 %; Оржицька – 19,2 %; Диканська – 2,6 %.

Рис. 9. Надходження плати за землю до місцевих бюджетів громад-партнерів Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» в Полтавській області, тис. грн.

Слід зазначити, що питома вага плати за землю в податку на майно місцевих бюджетів громад-партнерів має найбільший відсоток тобто ця складова є найвагомішою в податку на майно місцевих бюджетів. Так в Лубенській міській територіальній громаді питома вага плати за землю в податку на нерухоме майно сягає більше 90 %. Детальна інформація представлена в таблиці 13.

Табл. 13.

Питома вага плати за землю в податку на майно

Назва громади	Надходження до місцевого бюджету податку на майно з 01.10.2021 по 30.06.2022 рр. (тис. грн.)	Питома вага плати за землю (%)	Надходження до місцевого бюджету податку на майно з 01.10.2022 по 30.06.2023 рр. (тис. грн.)	Питома вага плати за землю (%)
Диканська	22 912,3	87,8	23 109,9	89,3
Лубенська	42 544,1	94,1	53 268,4	93,1
Миргородська	50 649,0	68,4	59 740,8	69,4
Оржицька	11 079,4	92,8	13 807,2	88,8
Сенчанська	11 353,7	79,7	17 026,0	82,2

Проаналізувавши вищенаведені дані, виділяємо наступні основні причини, які вплинули на збільшення надходжень від плати за землю до місцевих бюджетів:

- у 2021-2022 роках рішеннями місцевих рад були переглянуті (в сторону збільшення) ставки плати за землю;
- проведення земельних торгів;
- часткова індексація грошової оцінки землі.

Транспортний податок. Проаналізуємо надходження від сплати транспортного податку до місцевих бюджетів громад-партнерів Полтавської області за визначений період (табл. 14).

Табл. 14.

Аналіз надходжень сплати транспортного податку по територіальних громадах-партнерах Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» в Полтавській області

Назва громади	Надходження до місцевого бюджету від сплати транспортного податку з 01.10.2021 по 30.06.2022 рр. (тис. грн.)	Надходження до місцевого бюджету від сплати транспортного податку з 01.10.2022 по 30.06.2023 рр. (тис. грн.)	Відхилення +/- (%)
Диканська	284,1	76,2	- 73,2
Лубенська	113,2	59,1	- 47,8
Миргородська	27,0	68,7	+ 154,4
Оржицька	19,1	18,7	- 2,1
Сенчанська	0,0	0,0	0

За даними таблиці 14 побудуємо діаграму (рис. 10), на якій покажемо надходження від сплати транспортного податку до місцевих бюджетів громад-партнерів Полтавської області

за період з 01.10.2021 року по 30.06.2022 року у порівнянні з аналогічним періодом з 01.10.2022 року по 30.06.2023 року.

Як видно з рис. 10 та табл. 14 в трьох громадах-партнерах Полтавської області відбулося падіння надходжень від сплати транспортного податку: Диканська – 73,2 %; Лубенська – 47,8 % та Оржицька – 2,1 %. В Миргородській міській територіальній громаді надходження від сплати транспортного податку за відповідний період 2022-2023 рр. збільшились на 154,4 % у порівнянні з аналогічним періодом 2021-2022 рр. Сенчанська сільська територіальна громада у структурі надходжень місцевого бюджету не має транспортного податку взагалі.

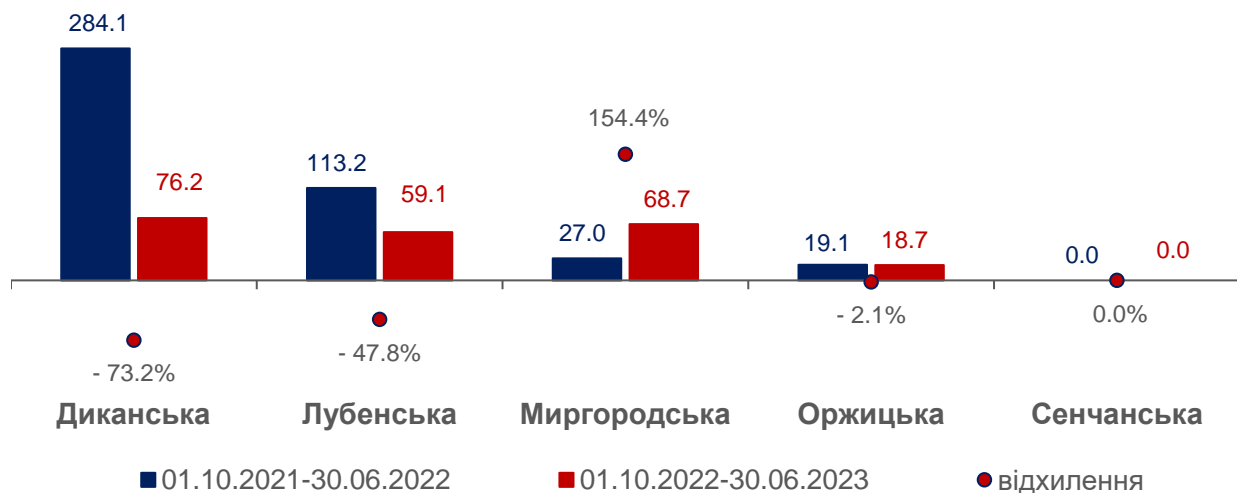

Рис. 10. Надходження транспортного податку до місцевих бюджетів громад-партнерів Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» в Полтавській області, тис. грн

Слід зазначити, що питома вага транспортного податку в податку на майно місцевих бюджетів громад-партнерів має найменший відсоток тобто ця складова є найменшою в податку на майно місцевих бюджетів. Питома вага транспортного податку в податку на майно коливається в межах від 0,1 до 1,2 %. Детальна інформація представлена в таблиці 15.

Табл. 15.
Питома вага транспортного податку в податку на майно

Назва громади	Надходження до місцевого бюджету податку на майно з 01.10.2021 по 30.06.2022 рр. (тис. грн.)	Питома вага транспортного податку (%)	Надходження до місцевого бюджету податку на майно з 01.10.2022 по 30.06.2023 рр. (тис. грн.)	Питома вага транспортного податку (%)
Диканська	22 912,3	1,2	23 109,9	0,3
Лубенська	42 544,1	0,2	53 268,4	0,1
Миргородська	50 649,0	0,05	59 740,8	0,1

Назва громади	Надходження до місцевого бюджету податку на майно з 01.10.2021 по 30.06.2022 рр. (тис. грн.)	Питома вага транспортного податку (%)	Надходження до місцевого бюджету податку на майно з 01.10.2022 по 30.06.2023 рр. (тис. грн.)	Питома вага транспортного податку (%)
Оржицька	11 079,4	0,2	13 807,2	0,1
Сенчанська	11 353,7	0	17 026,0	0

Найбільше зростання відбулось у Лубенській територіальній громаді – 10,7 тис. грн та Миргородській громаді – 9,1 тис. грн, через покращення виявлення об'єктів оподаткування. Додатково, впливало встановлення ефективних ставок податку, що забезпечило зростання надходжень до місцевого бюджету.

2.4. АНАЛІЗ НАДХОДЖЕНЬ ПОДАТКУ НА МАЙНО ДО БЮДЖЕТІВ ГРОМАД-ПАРТНЕРОК ПРОЄКТУ USAID «ГОВЕРЛА» В ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ В ЖОВТНІ-ЧЕРВНІ 2022-2023 РР.

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Проаналізуємо показники щодо сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, в жовтні – червні 2022 – 2023 рр. у порівнянні з аналогічним періодом в жовтні – червні 2021 – 2022 рр. по зазначених громадах.

Табл. 16.
Аналіз надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки по територіальних громадах-партнерах Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» в Житомирській області

Назва громади	Надходження до місцевого бюджету від сплати транспортного податку за період жовтень 2021 р. – червень 2022 р. (тис. грн.)	Надходження до місцевого бюджету від сплати транспортного податку за період жовтень 2022 р. – червень 2023 р. (тис. грн.)	Відхилення +/- (%)
Гришківська СТГ	129,0	547,7	324,6
Звягельська МТГ	8 285,2	5 792,2	- 30,1
Ємільчинська СТГ	509,5	1 159,0	127,5
Іршанська СТГ	222,3	193,6	- 12,9
Коростенська МТГ	8 457,3	11 830,5	39,9
Любарська СТГ	1 012,6	2 321,3	129,2
Тетерівська СТГ	614,2	1 100,9	79,2
Хорошівська СТГ	581,0	789,3	35,9
Черняхівська СТГ	904,3	1 593,4	76,2
Чуднівська МТГ	1 520,5	2 613,7	71,9

За даними таблиці 16 для візуалізації побудовано діаграму (рис. 11), на якій наглядно представлено аналіз надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, до місцевих бюджетів громад-партнерів Житомирської області за період з жовтня 2021 року по червень 2022 року у порівнянні з аналогічним періодом з жовтня 2022 року по червень 2023 року.

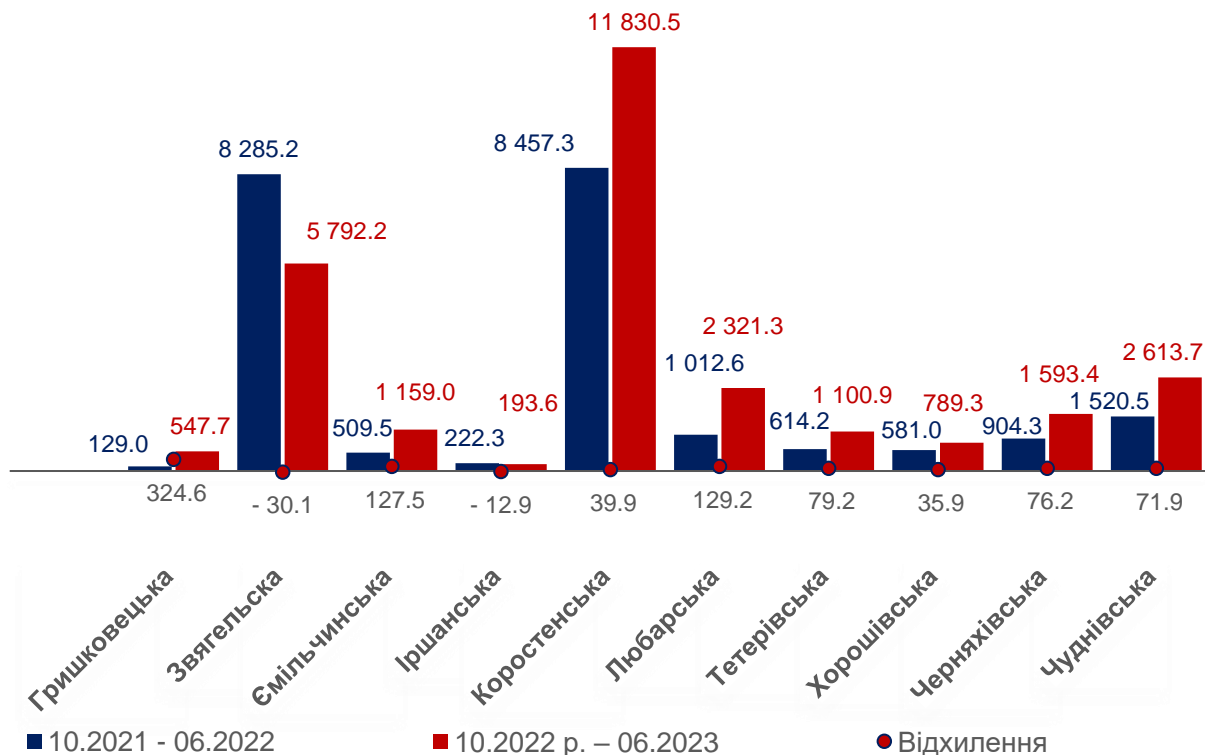

Рис. 11. Надходження податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, до місцевих бюджетів громад-партнерів Проєкту USAID “ГОВЕРЛА” в Житомирській області, тис. грн

Як ми можемо бачити на діаграмі зростання податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки відбулося в усіх громадах-партнерах, окрім: Звягельської – зменшення на 30,1 % та Іршанської – зменшення на 12,9 %.

Плата за землю. За даними таблиці 17 побудована діаграму (рис. 12), яка показує надходження від плати за землю до місцевих бюджетів громад-партнерів Житомирській області за період з жовтня 2021 року по червень 2022 року у порівнянні з аналогічним періодом з жовтня 2022 року по червень 2023 року.

Табл. 17.

Аналіз надходжень плати за землю по територіальних громадах-партнерах Проєкту USAID “ГОВЕРЛА” в Житомирській області

Назва громади	Надходження до місцевого бюджету від сплати транспортного податку за період жовтень 2021 р. – червень 2022 р.	Надходження до місцевого бюджету від сплати транспортного податку за період жовтень 2022 р. – червень 2023 р.	Відхилення
	(тис. грн)	(тис. грн.)	+/- (%)
Гришківська СТГ	659,1	924,6	40,3
Звягельська МТГ	6 640,0	10 121,6	52,4
Ємільчинська СТГ	573,7	907,8	58,2
Іршанська СТГ	1 058,0	1 373,0	29,8
Коростенська МТГ	37 398,3	45 858,6	22,6
Любарська СТГ	492,4	1 093,4	122,1
Тетерівська СТГ	507,8	753,4	48,4
Хорошівська СТГ	835,6	1 271,3	52,1
Черняхівська СТГ	1 525,6	2 510,0	64,5
Чуднівська МТГ	1 590,6	3 430,2	115,7

Найбільше зростання відбулось у Коростенській громаді – 8 460,3 тис. грн, Звягельській громаді – 3 481,6 тис. грн та Чуднівській територіальній громаді – 1 839,6 тис. грн.

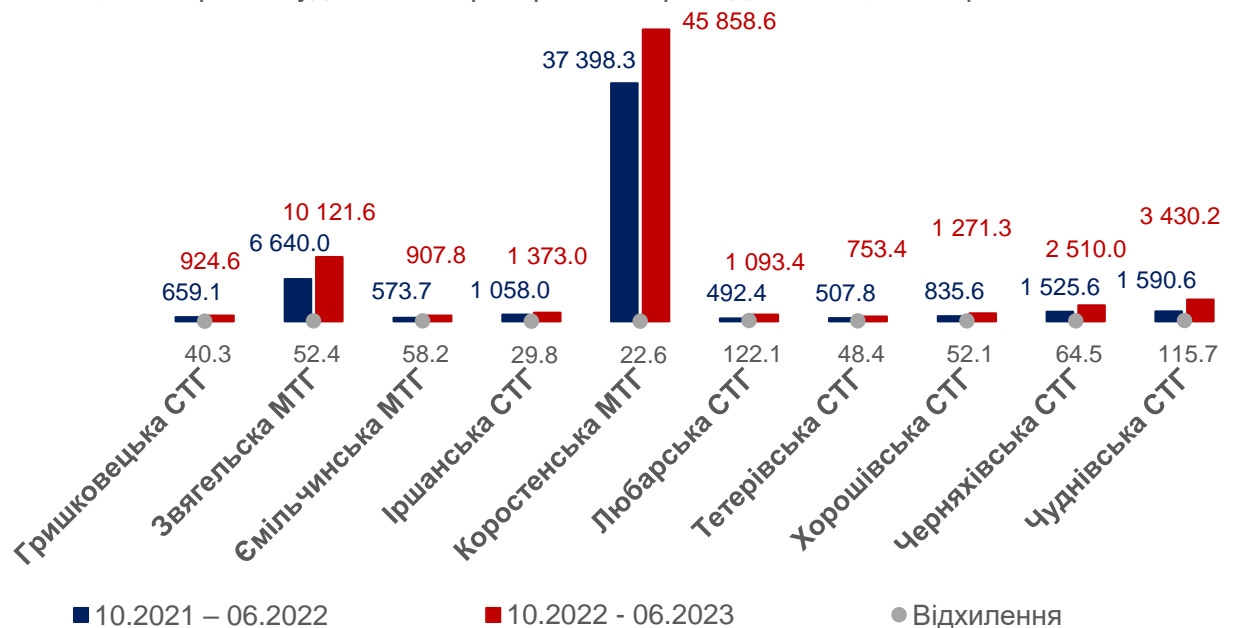

Рис. 12. Надходження плати за землю до місцевих бюджетів громад-партнерів Проєкту USAID “ГОВЕРЛА” в Житомирській області, тис. грн

Як видно з діаграми (рис. 12) в усіх громадах громадах-партнерах Житомирської області області відбулося зростання надходжень від плати за землю, однак найбільші показники збільшення в громадах:

- Любарській – 122,1 %;
- Чуднівській – 115,7 %;
- Черняхівській – 64,5 %;
- Ємільчинській – 58,2 %;

Транспортний податок. За даними таблиці 18 для візуалізації побудовано діаграму (рис. 13), на якій наглядно представлено аналіз надходження від сплати транспортного податку до місцевих бюджетів громад-партнерів Житомирської області за період з жовтня 2021 року по червень 2022 року у порівнянні з аналогічним періодом з жовтня 2022 року по червень 2023 року.

Табл. 18.

Аналіз надходжень сплати транспортного податку по територіальних громадах-партнерах Проєкту USAID “ГОВЕРЛА” в Житомирській області

Назва громади	Надходження до місцевого бюджету від сплати транспортного податку за період жовтень 2021р. – червень 2022 р.	Надходження до місцевого бюджету від сплати транспортного податку за період жовтень 2022р. – червень 2023 р	Відхилення
	(тис грн)	(тис грн)	+/- (%)
Гришківська	29,2	25,4	-12,7
Звягельська	83,6	58,3	- 30,2
Ємільчинська	6,3	20,8	233,4
Іршанська	0,0	0,0	0,0
Коростенська	48,0	157,6	228,7
Любарська	62,5	31,3	- 50,0
Тетерівська	0,0	0,0	0,0
Хорошівська	25,0	37,5	50,0
Черняхівська	10,2	18,5	81,0
Чуднівська	37,5	31,9	- 15,0

Як видно з діаграми (рис. 13) в трьох громадах-партнерах Житомирської області відбулося зменшення надходжень від сплати транспортного податку:

- Любарській – 50,0 %;
- Звягельській – 30,2 %;
- Чуднівській – 15,0 %;
- Гришківській – 12,7 %.

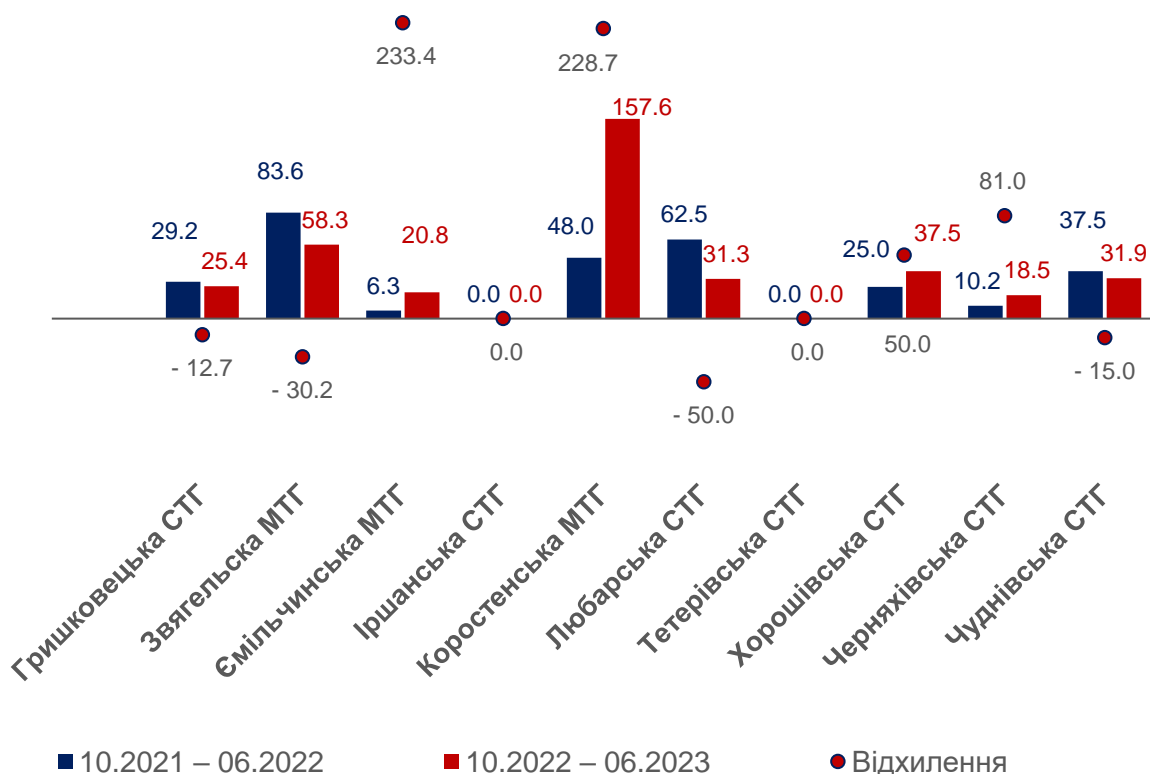

Рис. 13 Надходження транспортного податку до місцевих бюджетів громад-партнерів Проекту USAID «ГОВЕРЛА» в Житомирській області, тис. грн

Водночас значне зростання надходжень відбулось в громадах: Ємільчинській – 233,4 %; та Коростенській – 228,7 %. Слід зазначити, що в Іршанській та Тетерівській громадах у структурі надходжень місцевого бюджету транспортний податок відсутній взагалі.

2.5. АНАЛІЗ НАДХОДЖЕНЬ ПОДАТКУ НА МАЙНО ДО БЮДЖЕТІВ ГРОМАД-ПАРТНЕРОК ПРОЄКТУ USAID «ГОВЕРЛА» В РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ В ЖОВТНІ-ЧЕРВНІ 2022-2023 РР.

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Проаналізуємо показники щодо сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, в жовтні – червні 2022 – 2023 рр. у порівнянні з періодом жовтень – червень 2021 – 2022 рр. по зазначеним громадам.

Табл. 19.

Аналіз надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, по територіальних громадах-партнерах Проекту USAID «ГОВЕРЛА» в Рівненській обл.

Назва громади	Надходження до місцевого бюджету податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки в	Надходження до місцевого бюджету податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки в	Відхилення %

	жовтні–червні 2021- 2022 рр. (тис. грн.)	жовтні–червні 2022- 2023 рр. (тис. грн.)	
Клесівська	675,4	767,4	1,2
Радивилівська	1 698,2	3 717,0	2,2
Острозька	1 688,8	2 507,7	1,5
Білокриницька	292,4	714,1	2,4
Гоцанська	1 643,1	2 562,2	1,6
Здолбунівська	2 905,5	4 571,9	1,6
Корецька	554,9	1 004,6	1,8
Костопільська	3 379,4	7 003,5	2,1
Рокитнівська	1 420,8	3 051,5	2,1
Сарненська	2 200,5	5 654,0	2,6

За даними таблиці 19 для візуалізації побудовано діаграму (рис. 14), на якій представлено аналіз надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, до місцевих бюджетів громад-партнерів Рівненської області за період з жовтня 2021 року по червень 2022 року у порівнянні з аналогічним періодом з жовтня 2022 року по червень 2023 року.

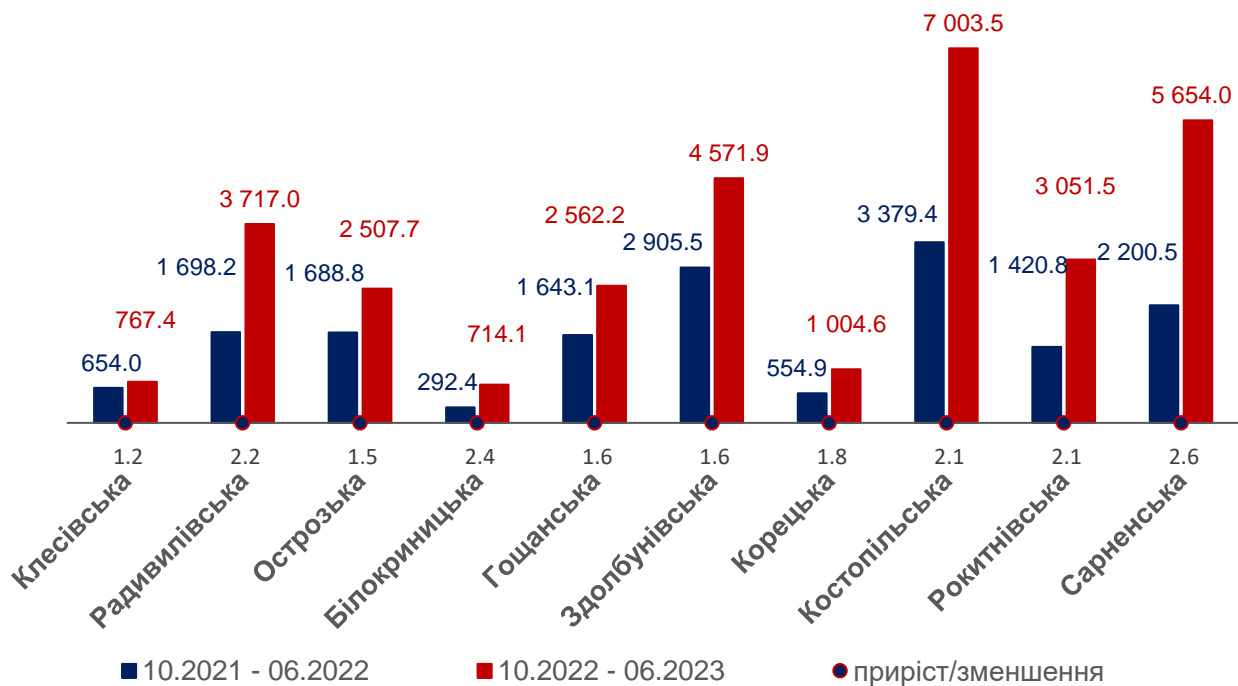

Рис. 14. Надходження податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, до місцевих бюджетів громад-партнерів Проєкту USAID "ГОВЕРЛА" в Рівненській області, тис. грн

Зростання податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за аналізований період відбулося в усіх громадах-партнерах. Найбільший приріст надходжень відбувся у таких громадах: Сарненська – 2,6 %; Білокриницька – 2,4 %; Радивилівська – 2,2 % %. Найменший приріст за аналізований період був у Клесівській СТГ – 1,2 %.

Плата за землю. Проаналізуємо показники щодо плати за землю в жовтні – червні 2022 – 2023 рр. у порівнянні з періодом жовтень – червень 2021 – 2022 рр. по зазначеним громадам. За даними таблиці 20 побудуємо діаграму (рис. 15), на якій проілюструємо надходження від плати за землю до місцевих бюджетів громад-партнерів Рівненської області за період з жовтня 2021 року по червень 2022 року у порівнянні з періодом з жовтня 2022 року по червень 2023 року.

Табл. 20.

Аналіз надходжень плати за землю по територіальних громадах-партнерах Проєкту USAID “ГОВЕРЛА” в Рівненській області

Назва громади	Надходження до місцевого бюджету від плати за землю в жовтні–червні 2021-2022 рр. (тис. грн.)	Надходження до місцевого бюджету від плати за землю в жовтні–червні 2022-2023 рр. (тис. грн.)	Відхилення %
Клесівська	2 879,9	4 555,8	1,6
Радивилівська	4 888,2	9 047,6	1,9
Острозька	4 176,8	9 125,3	2,2
Білокриницька	2 446,1	5 528,2	2,3
Гоцанська	9 204,6	12 311,4	1,3
Здолбунівська	21 844,4	25 609,4	1,2
Корецька	6 152,5	10 301,5	1,7
Костопільська	15 481,0	19 682,0	1,3
Рокитнівська	7 050,1	16 443,8	2,3
Сарненська	13 694,7	23 979,6	1,8

Як видно з рис. 15 в усіх громадах-партнерах Рівненської області відбулось зростання надходжень від плати за землю.

Найбільший приріст цього податку відбувся у таких громадах:

- Рокитнівська – 2,3 %
- Білокриницька – 2,3 %
- Острозька – 2,2 %

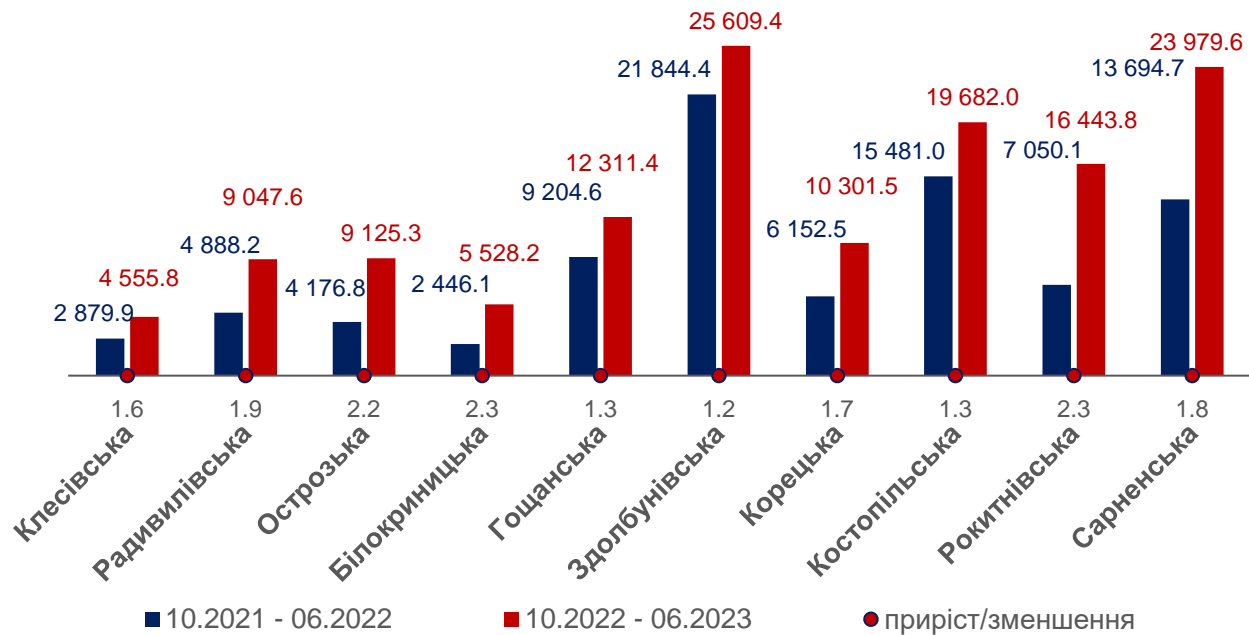

Рис. 15. Надходження плати за землю до місцевих бюджетів громад-партнерів Проєкту USAID “ГОВЕРЛА” в Рівненській області.

Транспортний податок. За даними таблиці 21 побудуємо діаграму (рис. 16), на якій покажемо надходження від сплати транспортного податку до місцевих бюджетів громад-партнерів Рівненської області за період з жовтня 2021 року по червень 2022 року у порівнянні з аналогічним періодом з жовтня 2022 року по червень 2023 року.

Табл. 21.

Аналіз надходжень сплати транспортного податку по територіальних громадах-партнерах Проєкту USAID “ГОВЕРЛА” у Рівненській області.

Назва громади	Надходження до місцевого бюджету від сплати транспортного податку в жовтні–червні 2021-2022 рр. (тис. грн.)	Надходження до місцевого бюджету від сплати транспортного податку в жовтні–червні 2022-2023 рр. (тис. грн.)	Відхилення %
Клесівська	7,9	0,7	0,1
Радивилівська	18,8	20,8	1,1
Острозька	25,3	0,0	0,0
Білокриницька	0,0	0,0	0,0
Гоцанська	12,5	0,0	0,0
Здолбунівська	41,7	35,8	0,9
Корецька	12,5	0,0	0,0

Костопільська	47,9	68,6	1,4
Рокитнівська	0,0	0,0	0,0
Сарненська	29,2	0,0	0,0

За даними таблиці 20 побудуємо діаграму (рис. 15), на якій проілюструємо надходження від плати за землю до місцевих бюджетів громад-партнерів Рівненської області за період з жовтня 2021 року по червень 2022 року у порівнянні з періодом з жовтня 2022 року по червень 2023 року.

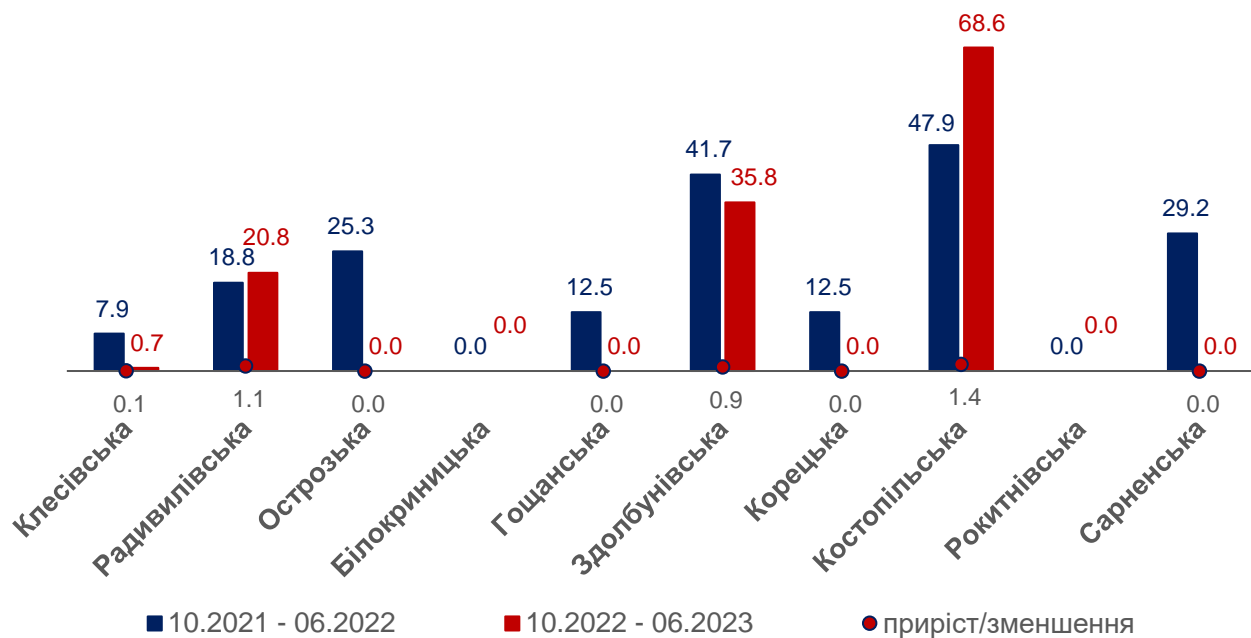

Рис. 16. Надходження транспортного податку до місцевих бюджетів громад-партнерів Проекту USAID «ГОВЕРЛА» в Рівненській області, тис. грн.

Як видно з діаграми (рис. 16) лише в чотирьох громадах-партнерах Рівненської області відбулось збільшення надходжень від сплати транспортного податку:

- Здолбунівська – 9,9 %;
- Костопільська – 1,4 %;
- Радивилівська – 1,1 %;
- Клесівська – 0,1 %.

У шести громадах-партнерах Рівненської області транспортного податку до бюджетів не надходило. У Клесівській СТГ за період з жовтня 2022 року по червень 2023 року не надійшло також транспортного податку з юридичних осіб.

2.6. АНАЛІЗ НАДХОДЖЕНЬ ПОДАТКУ НА МАЙНО ДО БЮДЖЕТІВ ГРОМАД-ПАРТНЕРОК ПРОЄКТУ USAID «ГОВЕРЛА» В ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ В ЖОВТНІ – ЧЕРВНІ 2022-2023 РР.

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Проаналізуємо показники щодо сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за період з 01.10.2022 р. по 30.06.2023 р. у порівнянні з аналогічним періодом (01.10. 2021 р. – 30.06.2022 р.) у громадах-партнерах Волинської області.

Табл. 22.

Аналіз надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, в територіальних громадах-партнерах Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» в Волинській обл.

Назва громади	Надходження до місцевого бюджету податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, 01.10.2021-30.06.2022 (тис. грн)	Надходження до місцевого бюджету податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, 01.10.2022-30.06.2023 (тис. грн)	Відхилення +/- (%)
Боратинська	3 673,1	5 643,5	1 970,4
Вишнівська	682	956,2	274,2
Володимир-Волинська	2 276,5	3 767,1	1 490,6
Горохівська	2 525,4	3 556,2	1 030,8
Зимненська	512,5	996,7	484,2
Ківерцівська	958,0	1 749,9	791,9
Локачинська	866,8	1 184,4	317,6
Любешівська	3 811,8	1 265,7	- 2 546,1
Рожищенська	1 036,7	2 427,6	1 390,9
Шацька	1 566,2	2 349,0	782,8

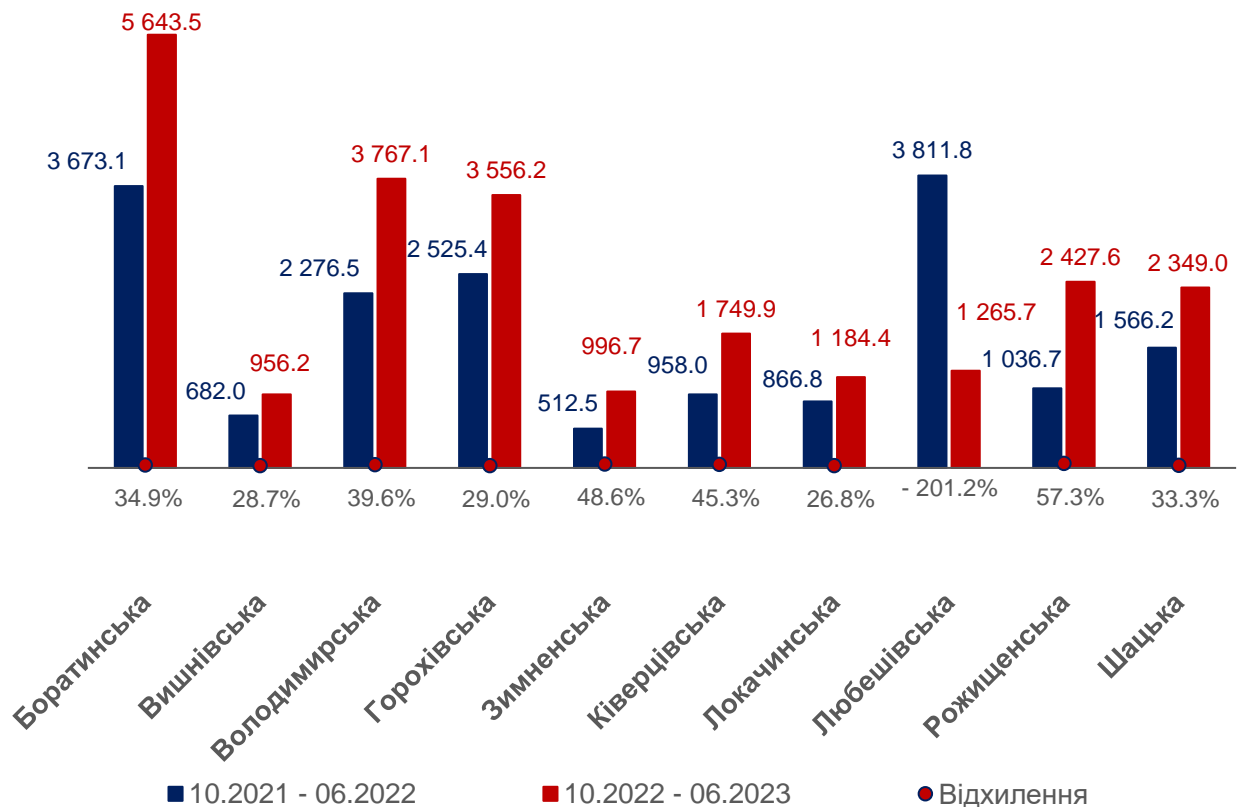

Рис. 17. Надходження податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, до місцевих бюджетів громад-партнерок Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» у Волинській області, тис. грн

За даними таблиці 22 для візуалізації побудовано діаграму (рис. 17), на якій наглядно представлено аналіз надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, до місцевих бюджетів громад-партнерок Волинської області за період з жовтня 2021 року по червень 2022 року у порівнянні з періодом з жовтня 2022 року по червень 2023 року.

Як ми можемо бачити на діаграмі зростання податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, відбулося у всіх громадах-партнерах, окрім Любешівської громади.

Плата за землю. За даними таблиці 23 побудуємо діаграму (рис. 18), на якій проілюструємо надходження від плати за землю до місцевих бюджетів громад-партнерок Волинської області за період з жовтня 2021 року по червень 2022 року у порівнянні з аналогічним періодом з жовтня 2022 року по червень 2023 року.

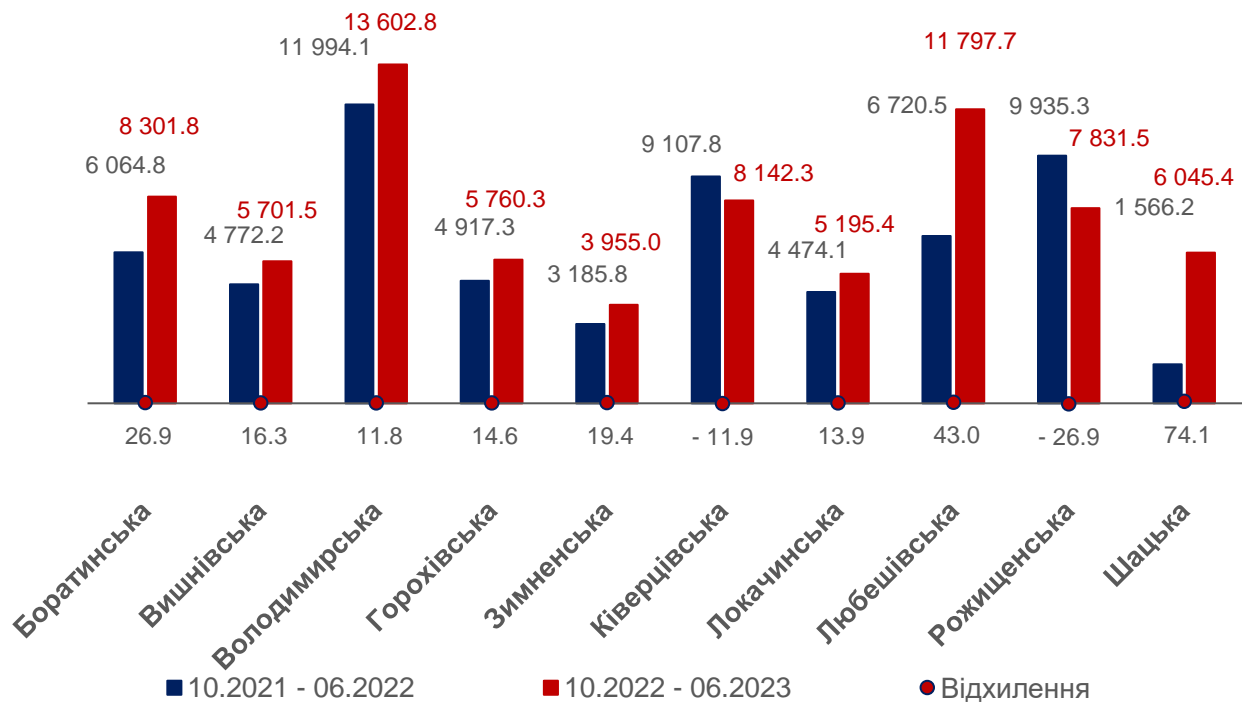

Рис. 18 Надходження плати за землю до місцевих бюджетів громад-партнерок Проекту USAID «ГОВЕРЛА» у Волинській області, тис. грн.

Табл. 23.
Аналіз надходжень плати за землю по територіальних громадах-партнерах Проекту USAID «ГОВЕРЛА» у Волинській області.

Назва громади	Надходження до місцевого бюджету від плати за землю 01.10.2021-30.06.2022 (тис. грн.)	Надходження до місцевого бюджету від плати за землю 01.10.2022-30.06.2023 (тис. грн.)	Відхилення +/- (%)
Боратинська	6 064,8	8 301,8	2 237,0
Вишнівська	4 772,2	5 701,5	929,3
Володимир-Волинська	11 994,1	13 602,8	1 608,7
Горохівська	4 917,3	5 760,3	843
Зимненська	3 185,8	3 955,0	769,2
Ківерцівська	9 107,8	8 142,3	- 965,5
Локачинська	4 474,1	5 195,4	721,3
Любешівська	6 720,5	11 797,7	5 077,2
Рожищенська	9 935,3	7 831,5	- 2 103,8
Шацька	1 566,2	6 045,4	4 479,2

Як видно з діаграми (рис. 18) у восьми громадах-партнерах Волинської області відбулося зростання надходжень від плати за землю в межах від 11,8 % до 74,1 %.

В Ківерцівській та Рожищанській громаді надходження від плати за землю за відповідний період 2022-2023 рр. знизились на 11,9 % та 26,9 % відповідно у порівнянні з аналогічним періодом 2021-2022 рр.

Транспортний податок. За даними таблиці 24 побудуємо діаграму (рис. 19), на якій покажемо надходження від сплати транспортного податку до місцевих бюджетів громад-партнерок Волинської області за період з жовтня 2021 року по червень 2022 року у порівнянні з аналогічним періодом з жовтня 2022 року по червень 2023 року.

Табл. 24.

Аналіз надходжень сплати транспортного податку у територіальних громадах-партнерах Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» у Волинській області

Назва громади	Надходження до місцевого бюджету від сплати транспортного податку 01.10.2021-30.06.2022 (тис. грн.)	Надходження до місцевого бюджету від сплати транспортного податку 01.10.2022-30.06.2023 (тис. грн.)	Відхилення +/- (%)
Боратинська	64,2	8,2	- 56,0
Вишнівська	0	0	0
Володимир-Волинська	56,2	12,5	- 43,7
Горохівська	138,1	175,2	37,1
Зимненська	16,1	12,5	- 3,6
Ківерцівська	68,7	83,2	14,5
Локачинська	0	0	0
Любешівська	74,5	18,7	- 55,8
Рожищенська	68,7	108,3	39,6
Шацька	25	0	- 25,0

Як видно з діаграми (рис. 19) в п'ятьох громадах-партнерах Волинської області відбулося падіння надходжень від сплати транспортного податку, в трьох з них відсоток досить значний. У Горохівській, Ківерцівській та Рожищенській громаді надходження від сплати транспортного податку за відповідний період 2022-2023 рр. збільшились. У Вишнівській та Локачинській громадах у структурі надходжень місцевого бюджету транспортний податок відсутній взагалі.

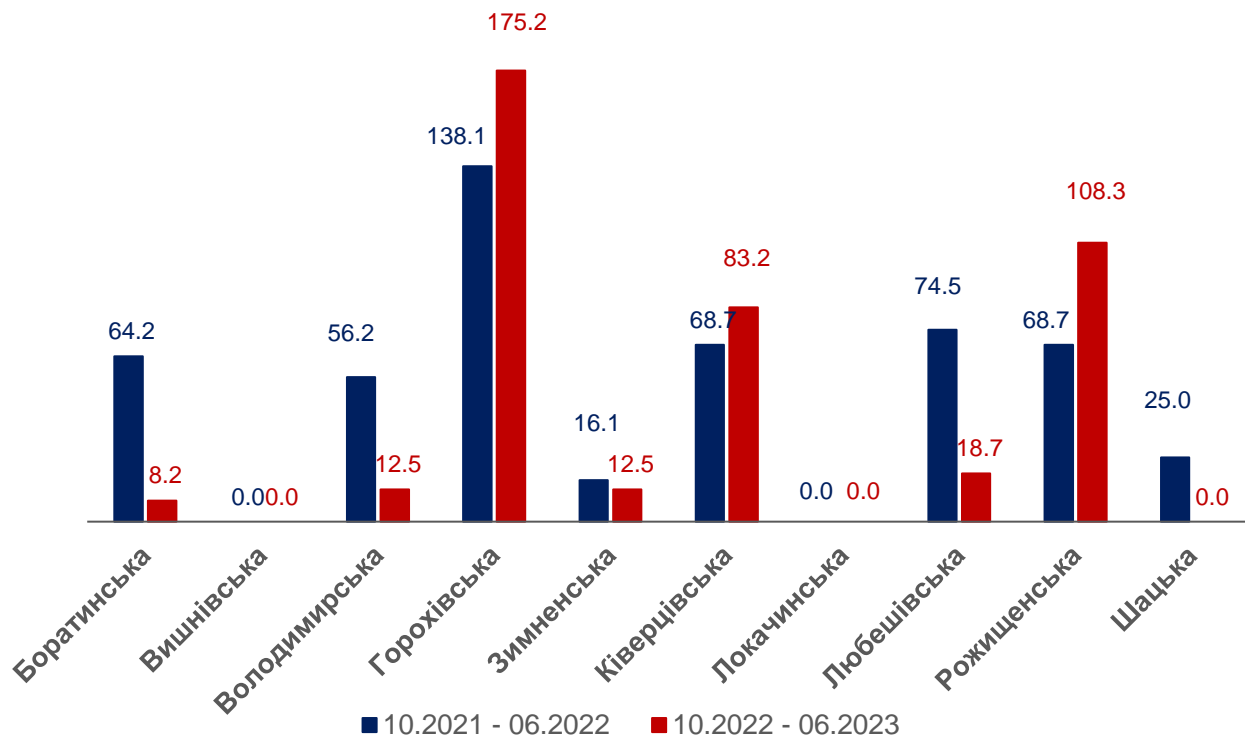

Рис. 19 Надходження транспортного податку до місцевих бюджетів громад-партнерок Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» у Волинській області

За даними таблиці 24 побудуємо діаграму (рис. 19), на якій покажемо надходження від сплати транспортного податку до місцевих бюджетів громад-партнерок Волинської області за період з жовтня 2021 року по червень 2022 року у порівнянні з аналогічним періодом з жовтня 2022 року по червень 2023 року. Як видно з діаграми (рис. 19) в п'ятьох громадах-партнерах Волинської області відбулося падіння надходжень від сплати транспортного податку, в трьох з них відсоток досить значний.

У Горохівській, Ківерцівській та Рожищенській громаді надходження від сплати транспортного податку за відповідний період 2022-2023 рр. збільшились. У Вишнівській та Локачинській громадах у структурі надходжень місцевого бюджету транспортний податок відсутній взагалі.

2.7. АНАЛІЗ НАДХОДЖЕНЬ ПОДАТКУ НА МАЙНО ДО БЮДЖЕТІВ ГРОМАД-ПАРТНЕРОК ПРОЄКТУ USAID «ГОВЕРЛА» В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ В ЖОВТНІ - ЧЕРВНІ 2022-2023 РР.

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Проаналізуємо показники щодо сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, в жовтні 2022 р. – червні 2023 р. у порівнянні з аналогічним періодом в жовтні 2021 р. – червні 2022 р. по зазначеним громадам.

Табл. 25.

Аналіз надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, по територіальних громадах-партнерах Проєкту USAID “ГОВЕРЛА” в Одеській області

Назва громади	Надходження до місцевого бюджету податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки в жовтні 2022 р. – червні 2023 р. (тис. грн)	Надходження до місцевого бюджету податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки в жовтні 2022 р. – червні 2023 р. (тис. грн)	Відхилення +/- (%)
Арцизька	1 178,5	1 831,7	55,4
Балтська	1 212,2	2 314,5	90,9
Білгород-Дністровська	4 304,4	6 610,6	53,6
Болградська	1 107,5	1 661,5	50,0
Чорноморська	13 273,9	19 471,1	46,7
Доброславська	526,5	897,6	70,5
Кодимська	800,8	1 158,4	44,7
Саф'янівська	946,0	2 734,2	189,0
Визирська	5 247,2	6 738,7	28,4
Южненська	3 433,2	4 444,4	29,5

За даними таблиці 25 для візуалізації побудовано діаграму (рис. 20), на якій наглядно представлено аналіз надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, до місцевих бюджетів громад-партнерів Одеської області за період з жовтня 2021 року по червень 2022 року у порівнянні з аналогічним періодом з жовтня 2022 року по червень 2023 року. Як ми можемо бачити на діаграмі **зростання** податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, відбулося у всіх **десяти** громадах-партнерах:

- Саф'янівській – 189,0 %;
- Балтській – 90,9 %;
- Доброславській – 70,5 %;
- Арцизькій – 55,4 %;
- Білгород-Дністровській – 53,6 %;
- Болградській – 50,0 %;
- Чорноморській – 46,7 %;
- Кодимській – 44,7 %;
- Южненській – 29,5 %.
- Визирській – 28,4 %.

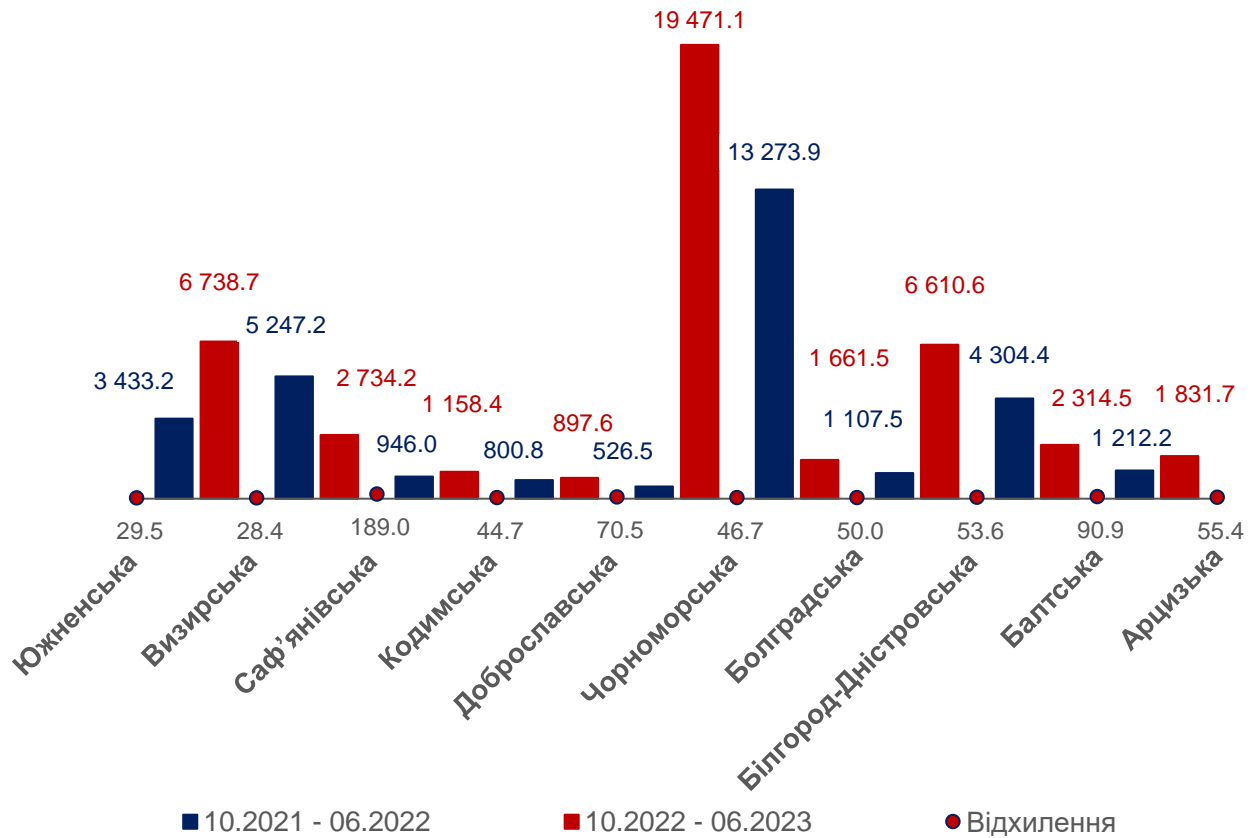

Рис. 20. Надходження податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, до місцевих бюджетів громад-партнерів Проєкту USAID "ГОВЕРЛА" в Одеській області, тис. грн

Плата за землю. Проаналізуємо показники щодо сплати плати за землю в жовтні 2022 р. – червні 2023 р. у порівнянні з аналогічним періодом в жовтні 2021 р. – червні 2022 р. по зазначеним громадам.

Табл. 26.
Аналіз надходжень плати за землю по територіальних громадах-партнерах Проєкту USAID "ГОВЕРЛА" в Одеській області

Назва громади	Надходження до місцевого бюджету податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки в жовтні 2022 р. – червні 2023 р. (тис. грн.)	Надходження до місцевого бюджету податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки в жовтні 2021 р. – червні 2022 р. (тис. грн.)	Відхилення +/- (%)

Арцизька	19 494,4	22 358,7	14,7
Балтська	39 508,7	56 980,0	44,2
Білгород-Дністровська	18 597,5	17 726,7	- 4,7
Болградська	16 682,3	23 559,0	41,2
Чорноморська	106 977,0	120 895,2	13,0
Доброславська	15 075,6	17 554,3	16,4
Кодимська	31 556,6	37 075,2	17,5
Саф'янівська	28 787,4	35 894,0	24,7
Визирська	17 613,2	16 946,0	- 3,8
Южненська	87 190,5	87 325,4	0,2

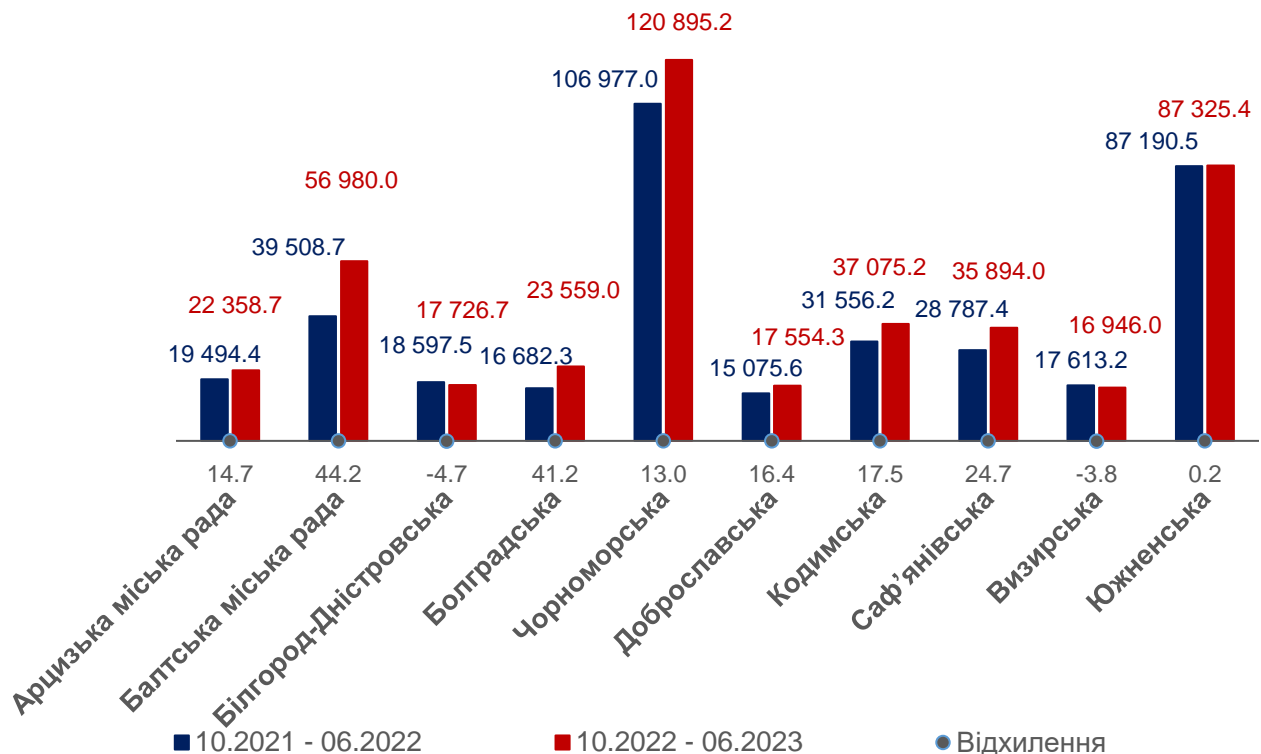

Рис. 21. Надходження плати за землю до місцевих бюджетів громад-партнерів Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» в Одеській області, тис. грн.

За даними таблиці 26 побудуємо діаграму (рис. 21), на якій проілюструємо надходження від плати за землю до місцевих бюджетів громад-партнерів Одеської області за період з жовтня 2021 року по червень 2022 року у порівнянні з аналогічним періодом з жовтня 2022 року по червень 2023 року.

Як видно з діаграми (рис. 21) в восьми громадах-партнерах Одеської області відбулося **зростання** надходжень від плати за землю:

- Балтській – 44,2 %;
- Болградській – 41,2 %;
- Саф'янівській – 24,7 %;

- Кодимській – 17,5 %;
- Доброславській – 16,4 %;
- Арцизькій – 14,7 %;
- Чорноморській – 13,0 %;
- Южненській – 0,2 %.

В двох територіальних громадах надходження від плати за землю за відповідний період 2022-2023 рр. **знизились**:

- Білгород-Дністровській – 4,7 %;
- Визирській – 3,8 %.

Транспортний податок. Проаналізуємо показники щодо сплати транспортного податку в жовтні 2022 р. – червні 2023 р. у порівнянні з аналогічним періодом в жовтні 2021 р. – червні 2022 р. по зазначеним громадам.

Табл. 27.

Аналіз надходжень сплати транспортного податку по територіальних громадах-партнерах Проєкту USAID “ГОВЕРЛА” в Одеській області

Назва громади	Надходження до місцевого бюджету від сплати транспортного податку в жовтні 2022 р. – червні 2023 р. (тис. грн.)	Надходження до місцевого бюджету від сплати транспортного податку в жовтні 2022 р. – червні 2023 р. (тис. грн.)	Відхилення +/- (%)
Арцизька	165,4	273,1	65,2
Балтська	121,6	122,9	1,0
Білгород-Дністровська	66,6	43,8	- 34,3
Болградська	50,0	23,4	- 53,2
Чорноморська	224,4	188,0	- 16,2
Доброславська	94,3	25,0	- 73,5
Кодимська	38,2	0,0	-
Саф'янівська	47,9	12,5	- 73,9
Визирська	29,6	28,5	- 3,7
Южненська	0,0	87,5	-

За даними таблиці 27 побудуємо діаграму (рис. 22), на якій покажемо надходження від сплати транспортного податку до місцевих бюджетів громад-партнерів Одеської області за період з жовтня 2021 року по червень 2022 року у порівнянні з аналогічним періодом з жовтня 2022 року по червень 2023 року.

Як видно з діаграми (рис. 22) в шістьох громадах-партнерах Одеської області відбулося **падіння** надходжень від сплати транспортного податку:

- Саф'янівській – 73,9 %;

- Доброславській – 73,5 %;
- Болградській – 53,2 %;
- Білгород-Дністровській – 34,3 %;
- Чорноморській – 16,2 %;
- Визирській – 3,7 %.

Збільшення надходжень від сплати транспортного податку за відповідний період 2022-2023 рр. у порівнянні з аналогічним періодом 2021-2022 рр. відбулось в двох територіальних громадах-партнерах:

- Арцизькій – 65,2 %;
- Балтській – 1,0 %.

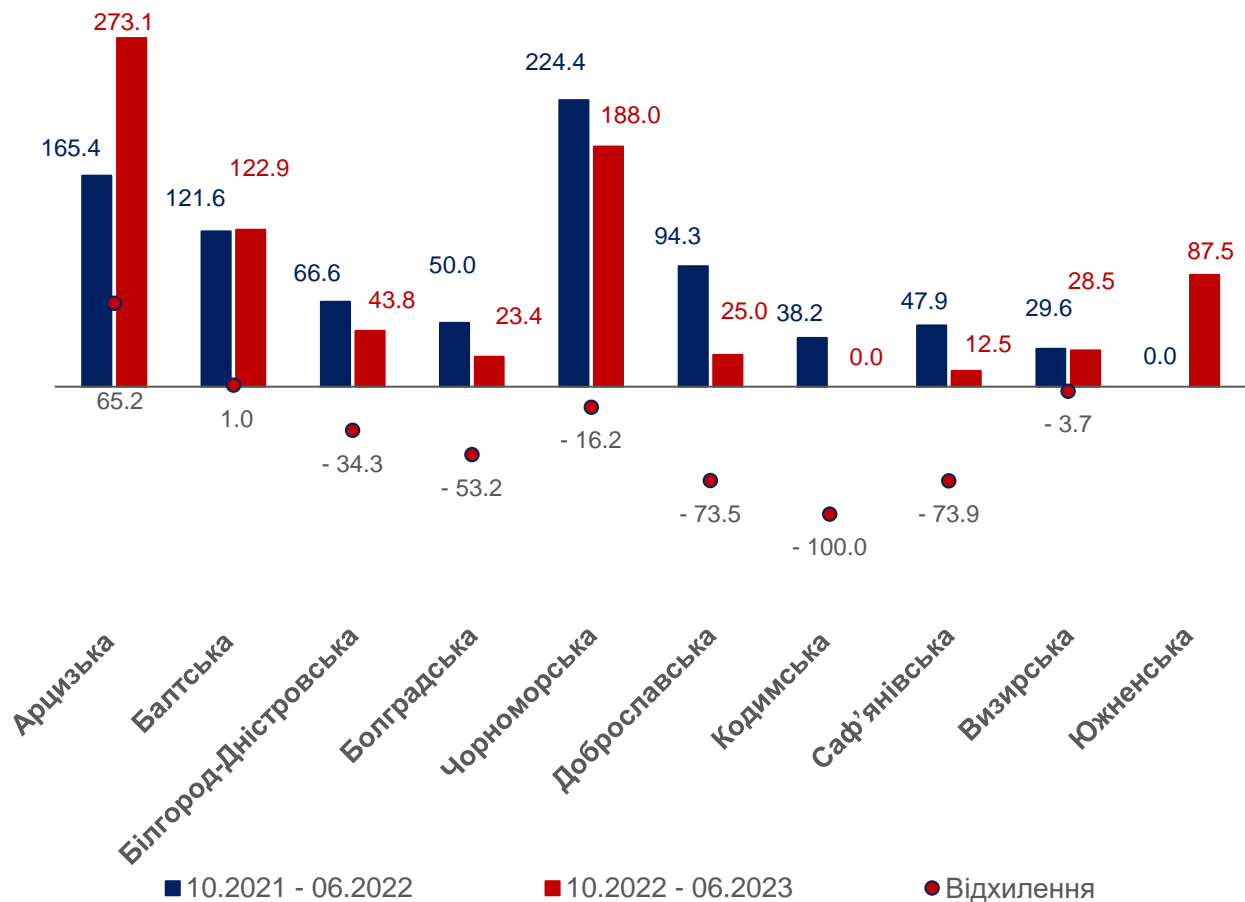

Рис. 22. Надходження транспортного податку до місцевих бюджетів громад-партнерів Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» в Одеській області.

У звітному періоді (з жовтня 2022 року по червень 2023 року) загалі відсутні надходження транспортного податку в Кодимській міській громаді. В Южненській міській громаді в базовому періоді (з жовтня 2021 року по червень 2022 року) не було надходжень транспортного податку, в звітному періоді надходження склали 87,5 тис. грн.

Назва громади	податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	плата за землю	транспортний податок
	10.2021 - 06.2022, %	10.2022 - 06.2023, %	10.2021 - 06.2022, %
Арцизька	5,7	7,5	93,6
Балтська	3,0	3,9	96,7
Білгород- Дністровська	18,7	27,1	81,0
Болградська	6,2	6,6	93,5
Чорноморська	11,0	13,9	88,8
Доброславська	3,4	4,9	96,0
Кодимська	2,5	3,0	97,4
Саф'янівська	3,2	7,1	96,7
Визирська	22,9	28,4	76,9
Южненська	3,8	4,8	96,2

В структурі майнових податків всіх десяти громад-партнерів Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» в Одеській області займають надходження від плати за землю – від 76,9 % до 96,3% в період з 10.2021 р. по 06.2022 р. та від 71,5 % до 97 % у період з 10.2022 р. по 06.2023 р. На другому місці – надток на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки – від 2,5 % до 22,9 % в період з 10.2021 р. по 06.2022 р. та від 3 % до 28,4 % у період з 10.2022 р. по 06.2023 р.

Абсолютно незначний рівень надходжень має транспортний податок – його рівень коливається в межах від 0,1 % до 0,6 %. Водночас ріст надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, та плати за землю до місцевих бюджетів громад-партнерів Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» в Одеській області у звітному періоді свідчить про високу організованість виконавчих органів місцевого самоврядування та територіальних підрозділів органів місцевого самоврядування в питаннях вжитті заходів, що забезпечують повноту надходжень податку. При цьому ми спостерігаємо зниження надходжень транспортного податку. Серед причин слід відмітити виїзд за кордон власників авто, за який передбачено оподаткування, а також певне зниження покупної здатності населення, зміна пріоритетів від купівлі нової коштовної автівки на інші цілі, наприклад, на допомогу ЗСУ.

3. ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ МАЙНА В УКРАЇНІ

До основних причин зростання/зменшення надходжень:

- **щодо податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки:** сплата ставок оподаткування що діяли на територіях сільських рад що об'єдналися, які у переважній більшості були заниженими, а отже після прийняття рішення про встановлення місцевих податків та зборів у 2021 році, надходження протягом 2022 та 2023 років суттєво зросли; у минулих періодах не приділялася увага наповненню бази оподаткування, не велася робота із населенням із цього питання, у кінці 2022 - протягом 2023 за активної позиції ОМС це питання ґрунтовно провадилося та збільшувалася база оподаткування що у кінцевому результаті дозволило збільшити надходження до бюджетів; протягом 2022 року громадами недостатньо уваги приділялося роботі щодо погашення податкового боргу, з активізацією цих процесів протягом 2023 року спостерігалися додаткові надходження, внесення змін до законодавства, зокрема значне зниження таких надходжень у 2022 році пояснюється через запровадження податкових пільг на нерухоме майно. Зростанням надходжень також значно сприяло налагодження ефективних механізмів виявлення об'єктів оподаткування, у тому числі, співпраця з органами Державної податкової служби;
- **щодо плати за землю:** у 2022 році ППР надійшли до населення наприкінці року, тому оплати почали поступати в кінці 2022 року та на початку 2023 (якраз межа періоду проведення аналізу); протягом 2022 року громадами недостатньо уваги приділялося роботі щодо погашення податкового боргу, з активізацією цих процесів протягом 2023 року спостерігалися додаткові надходження; багато земельних ділянок обліковувалися не за цільовим призначенням, робота щодо актуалізації цієї інформації дозволила наростити надходження до місцевих бюджетів; проведення нормативної грошової оцінки землі, дозволило збільшити надходження порівняно з періодом коли вона була відсутня, проведення заходів ОМС, спрямованих на впорядкування і оформлення земельної документації у відповідності до вимог чинного законодавства, відновлення також сплати земельного податку з фізичних осіб у 2023 році. Втрати надходжень до бюджетів територіальних громад були спричинені через не проведення інвентаризації та аудиту земель, невикористання державних та комунальних земель, використання їх без належної реєстрації права власності, наявності неінвентаризованих земельних ділянок, проведення тіньової оренди або нецільового використання земельних ділянок;
- **щодо транспортного податку:** на території громад реєструвалися транспортні засоби, які згідно законодавства підлягають оподаткуванню транспортним податком, а саме увага органів місцевого самоврядування до цього напрямку роботи та їх зацікавленість у збільшенні власних надходжень дозволила їх вчасно ідентифікувати та забезпечити дотримання вимог законодавства. Серед основних причин недонадходжень від даного виду податку, можна виділити: Неправильна оцінка вартості транспортних засобів, порушення при реєстрації транспортних засобів, деякі власники транспортних засобів можуть бути недостатньо свідомими про необхідність сплати транспортного

податку або не розуміють процедуру його сплати, транспортний податок сплачувався у строки, який не входить в аналізований період.

До основних експертних рекомендації щодо:

1) нерухомого майна, відмінного від земельної ділянки:

- налагодити процес обліку нерухомого майна, відмінного від земельної ділянки, в тому числі верифікації даних інформаційних систем ДПС та даних реєстрів місцевих рад;
- активізувати роботу щодо збору та систематизації інформації про нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, що не введено в експлуатацію задля збільшення податкових надходжень до місцевого бюджету;
- затвердити рішення щодо переглянутих ставок податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- прийняти та затвердити місцеві програми, завдання і заходи яких сприятимуть ефективному управлінню нерухомим майном, відмінного від земельної ділянки;
- своєчасно переглядати (збільшувати) ставки податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- проводити систематичну роботу з власниками та орендарями нерухомого майна, відмінного від земельної ділянки, задля недопущення виникнення заборгованості по сплаті вказаного податку та погашення існуючої;
- налагодити діалог з жителями громади, адже саме відкритість ОМС у своїй діяльності сприяє усвідомленій та доброзесній поведінці платників та покращення податкової культури в громаді.

2) плати за землю:

- налагодити процес обліку земель громади, використовуючи в т.ч. різне програмне забезпечення чи ГІС;
- унормувати порядок встановлення плати за землю (ставок земельного податку та розміру орендної плати);
- провести чи оновити нормативну грошову оцінку;
- вжити заходів щодо проведення реєстрації права комунальної власності на активи, що перебувають у користуванні громади;
- забезпечити належний контроль за станом використання земель на території громади та укладання договорів із землекористувачами;
- привести договори оренди комунального майна у відповідність до вимог чинного законодавства шляхом здійснення нової експертної оцінки майна, переданого у користування та перегляд умов договорів;
- розробити та затвердити місцеві програми підвищення ефективності управління земельними ресурсами;
- налагодити роботу по відшкодуванню збитків територіальній громаді внаслідок порушення земельного законодавства;
- забезпечити високий рівень публічності та прозорості щодо управління землями територіальної громади;
- налагодити комунікацію і співпрацю з органами ДПС, в тому числі й шляхом укладання Меморандумів про співпрацю;

- налагодити роботу посадових осіб місцевих рад через створення комісії/робочої групи для подальшого напрацювання комплексу заходів з розв'язання проблем та усунення перешкод, які виникають при адмініструванні плати за землю;
- закінчити роботу з проведення нормативно-грошової оцінки земель в населених пунктах, а також здійснити оновлення в тих, де вона застаріла.

3) транспортний податок:

- здійснювати регулярний контроль за сплатою транспортного податку, виявляти порушників та застосовувати штрафні санкції для несплатників;
- забезпечити ефективну інформаційну кампанію та своєчасну інформацію про транспортний податок для мешканців;
- впроваджувати та використовувати автоматизовані системи для збору та аналізу даних про автотранспортні засоби та платників податку;
- забезпечити ефективну співпрацю між місцевими органами самоврядування та органами ДПС для обміну інформацією та взаємного контролю за сплатою транспортного податку;
- співпрацювати з місцевими підприємцями для стимулювання їх працівників до своєчасної сплати транспортного податку.

ВИСНОВОК

Результати здійсненого аналізу надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, надходжень плати за землю та транспортного податку у 65 громадах-партнерах Проекту USAID «ГОВЕРЛА» засвідчили, що фіскальні механізми формування майнових податків знаходяться як в площині державних рішень, так і рішень органів місцевого самоврядування. Саме дуальність формування цих податків і є нині головним чинником їх низької ефективності та обумовлює необхідність удосконалення фіскального механізму та активізації їх потенціалу.

Відтак, створення ефективної системи оподаткування майна має забезпечити таку системність змін їх фіскального механізму, яка б дала змогу визначити, акумулювати та використати потенціал цих джерел доходів бюджетів. Основні напрями вдосконалення системи оподаткування майна в Україні нині полягають в реалізації наступних заходів:

- формування реєстрів щодо об'єктів нерухомості з метою створення ефективної системи обліку;
- проведення повної інвентаризації земельних ділянок з (визначення розташування земельних ділянок, їх меж, розмірів, якісних характеристик, правового статусу, виявлення земель, що не використовуються за цільовим призначенням);
- проведення нормативно-грошової оцінки земель з метою оцінки економічного потенціалу;
- удосконалення системи надання пільг для усіх категорій та забезпечення її прозорості;
- покращення системи адміністрування податків в частині узгодження функціонала, повноважень та обов'язків всіх суб'єктів податкових правовідносин;
- забезпечення дієвих контрольних-превентивних заходів щодо фактів уникнення та ухилення від сплати податків;
- модернізація системи єдиного рахунку для сплати податків;
- розвиток податкової культури населення, проведення роз'яснювальної роботи та залучення представників громадянського суспільства до роботи з громадою.

Удосконалення системи оподаткування майна та посилення ролі в ній органів місцевого самоврядування дасть змогу суттєво збільшити фінансові ресурси, що зараховуються до бюджетів громад. Розвиток цієї системи має корелюватися з бюджетно-податковою політикою.